

Riksdagens protokoll

1994/95:60

Tisdagen den 14 februari

Kl. 14.00 – 16.16



Protokoll
1994/95:60

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 7 och 8 februari.

2 § Anmälan om kompletteringsval till krigsdelegationen

Förste vice talmannen meddelade att Folkpartiet liberalernas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält Eva Eriksson som ledamot i krigsdelegationen efter Bengt Westerberg.

Förste vice talmannen förklarade vald till

ledamot i krigsdelegationen

Eva Eriksson (fp)

3 § Meddelande om svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 1994/95:51

Till riksdagen

Beträffande interpellation 1994/95:51 av Sven Bergström (c), utbyggnad av E 4 och Ostkustbanan, får jag meddela att jag inte kan besvara denna inom föreskrivna fyra veckor. Skälet härtill är att en debattdag som passar både interpellanten och mig inte stått att finna under denna tidsperiod.

Jag kommer att besvara interpellationen den 23 februari.

Stockholm den 9 februari 1995

Ines Uusmann

Svar på frågor

Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Sigrid Bolkéus har frågat mig om Rättshjälpsutredningen kommer att se över tillämpningen av reglerna om biträdesbyten.

Rättshjälpsutredningen har i uppdrag att bl.a. se över reglerna om ersättning till offentliga försvarare, biträden enligt rättshjälpslagen och andra biträden som får ersättning av allmänna medel. Syftet är att åstadkomma en förbättrad kostnadskontroll. Utredningen skall också se över villkoren för och omfattningen av rättshjälpen och föreslå förändringar som kan leda till ökad effektivitet och kostnadsbesparingar samt till att rättshjälpsresurserna koncentreras till de områden där de bäst behövs. Frågor om byten av biträden enligt rättshjälpslagen ligger inom ramen för utredningens uppdrag.

De exempel som Sigrid Bolkéus nämner i sin fråga rör, som jag uppfattar det, byte av offentliga försvarare. De här frågorna regleras i rättegångsbalken och är inte något som Rättshjälpsutredningen i första hand har fått i uppdrag att syssla med. Jag räknar därför inte med att utredningen kommer att lämna några förslag i den delen.

Jag vill poängtera att en misstänkt endast har rätt att byta offentlig försvarare om det finns giltiga skäl för det och att det är domstolen som beslutar om att ett byte skall tillåtas. Några exempel på vad som i rättspraxis har ansetts vara giltiga skäl för ett byte är brist i den tilltalades förtroende för sin offentlige försvarare i fall där han riskerar ett långt frihetsberövande eller då det är fråga om brott där försvaret förutsätter ett mycket nära förtroende mellan den tilltalade och hans försvarare, vilket kan vara fallet i mål om sexuella övergrepp mot barn. Det är möjligt att reglerna om försvararbyte tillämpas mer generöst nu än tidigare och att det kan finnas skäl att strama upp dem.

Jag tycker att det finns skäl att undersöka inte bara hur reglerna om försvararbyte tillämpas, utan även hur reglerna om offentliga försvarare generellt tillämpas. Nya regler som innebar en inskränkning av rätten till offentlig försvarare infördes den 1 januari 1984 och utvärderades av Domstolsverket 1988. I en uppföljning av utvärderingen som gjordes 1992 kunde verket konstatera att andelen tilltalade med offentliga försvarare successivt ökat under åren 1983–1992 och att andelen vid tiden för uppföljningen låg på samma nivå som när reglerna skärptes. Jag har för avsikt att föreslå regeringen att ge Domstolsverket i uppdrag att undersöka om andelen offentliga försvarare har fortsatt att öka under tiden 1992–1994. I det sammanhanget bör också undersökas hur bestämelseerna om försvararbyten fungerar och om tillämpningen av dem har förändrats under senare år.

Jag kommer att ta ställning till vad som skall göras i belysning av det resultat undersökningen ger. De rättssäkerhetskrav som gör sig gällande i en brottmålsprocess måste naturligtvis beaktas i det arbetet. Det gäller särskilt de krav som Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna ställer. Jag vill mot bakgrund av hur Sigrid Bolkéus har formulerat sin fråga framhålla att en översyn av reglerna om offentliga

försvarare och försvararbyten inte kan eller bör ta sikte på vissa, högst exceptionella, fall.

Prot. 1994/95:60
14 februari

Anf. 2 SIGRID BOLKÉUS (s)

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret, av vilket det framgår att frågan om byten av biträden ligger inom utredningens uppdrag. Utredningen har ju väldigt vida direktiv. Den skall bl.a. se över hur varje rättshjälpskrona används på bästa sätt.

Även om inte Rättshjälpsutredningen i första hand skall titta på biträdesbyten, är det viktigt att man gör just detta, eftersom den frågan debatteras så livligt i medierna.

Jag tog upp två exceptionella brottmålsfall i min fråga. Det gäller först lasermannen, som har avverkat en rad erkänt skickliga advokater. Detta med byten skall ju tillämpas väldigt restriktivt, främst av kostnadsskäl.

Jag är ledamot av Rättshjälpsnämnden. Vi tillämpar rättshjälpslagen mycket restriktivt när det gäller biträdesbyten. De som beslutar inom domstolar har säkert samma uppfattning. Men Rättshjälpsutredningen skulle kunna ge svar på om så är fallet. Om byten beviljas generösare än vad man har tänkt sig, får man väl undersöka om det går att få till stånd en åtstramning utan att rättssäkerheten försämrats.

När det sedan gäller det andra fallet tycker jag att det är synnerligen märkligt att ett vänskapsförhållande skall vara skäl för att klienten skall få byta försvarare. Nu vet jag inte om han beviljas byte, men Rättshjälpsutredningen borde se över vad som skall utgöra skäl för byte och vad advokater skall få betalt för. Visst skall en advokat kunna bytas ut om han inte är objektiv, men då skall han inte ha 935 kr inklusive moms i timmen i betalning för att bygga upp en vänskap som den åtalade ser som ett hinder och som en belastning i den rättsliga angelägenheten.

Jag är nöjd med svaret. Jag ser ju att det arbetas med frågan, vilket jag tror är helt nödvändigt just med tanke på tilliten till vårt rättsväsende.

Jag har inga ytterligare frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på fråga 1994/95:278 om bristen på kriminalvårdsplatser m.m.

Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Birgit Henriksson har, mot bakgrund av besparingskraven på kriminalvårdens område, frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att eliminera överbeläggning vid häkten och anstalter och för att undvika stora kostnadsökningar inom andra myndigheter.

Mot bakgrund av det mycket allvarliga läget i samhällsekonomin har regeringen i 1995 års budgetproposition föreslagit stora besparingar

i den statliga verksamheten. Kraven på besparingar omfattar givetvis även kriminalvården.

Jag vet att det inom Kriminalvårdsstyrelsen nu pågår ett omfattande planeringsarbete som syftar till att anpassa verksamheten till föreslagna och tidigare beslutade besparingskrav. En målsättning i detta arbete skall naturligtvis vara att försöka få till stånd en så effektiv kriminalvård som möjligt. Detta kan t.ex. innebära en utbyggnad av platser med lägre dygnskostnad samtidigt som dyrare platser läggs ned.

Jag vill här också nämna att utbyggnaden för att anpassa antalet platser vid häkten och anstalter till en förväntad ökning av behoven fortsätter. Under det senaste halvåret har beläggningen vid häkten minskat och uppgår för närvarande till i genomsnitt ca 85 %.

Det är regeringen som beslutar om inrättande respektive nedläggning av anstalter och häkten. Några förslag i detta avseende med anledning av de föreslagna besparingskraven har ännu inte lämnats av Kriminalvårdsstyrelsen. Jag vill dock understryka att eventuella förslag kommer att bedömas av regeringen i ett helhetsperspektiv tillsammans med andra förändringar inom kriminalvården. I denna bedömning kommer regeringen att fästa stor vikt vid Kriminalvårdsstyrelsens uppfattning om hur en effektiv kriminalvård kan bedrivas. Även eventuella effekter inom andra myndighetsområden kommer att vägas in.

Anf. 4 BIRGIT HENRIKSSON (m)

Herr talman! Jag vill först tacka justitieminister Freivalds för svaret. Jag är naturligtvis mycket medveten om att stora besparingar görs och måste göras. Men vi inom Moderata samlingspartiet har sagt att just kriminalvårdens och polisens område är av mycket stor vikt för samhället. De hör till de delar som statsmakterna i första hand skall syssla med. Vi har företagit ganska långtgående omprioriteringar för att kunna bibehålla den standard som vi anser behövs.

Jag är naturligtvis på det klara med att man kan göra förändringar med billigare platser osv. Men jag är rädd för att kostnaderna ändå inte kommer att minska.

Jag kan ta häktet i Luleå som exempel. Det är ett av de säkraste häktena i Sverige. Det har utnyttjats även för säkerhetsriskhäktade från andra delar av Sverige. Häktet har ganska nyligen restaurerats. Man vill i dag göra en förflyttning till kriminalvårdsanstalten. Vad det för med sig i form av högre kostnader för andra myndigheter är något som man i det snäva besparingsutrymmet inte har tagit med i beräkningen. Det medför t.ex. att ett stort antal transporter tillkommer. En stor personal skulle behövas för att transportera gripna och häktade till rättegångar, till förhör hos polisen och till tingsrätts- och hovrättsförhandlingar. Dessutom ställer man från Byggnadsstyrelsen mycket, mycket långtgående krav på säkerhet inom byggnader. Det skulle bli mycket höga kostnader.

Jag ifrågasätter om detta är besparingar eller indragningar. Jag skulle gärna vilja höra hur justitieministern har tänkt handskas med dessa frågor.

Anf. 5 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Som jag sade i mitt svar bereds frågan inom Kriminalvårdsstyrelsen. Det föreligger ännu inget svar från Kriminalvårdsstyrelsen om vilka anstalter respektive häkten man föreslår skall läggas ner. Det finns inte heller något förslag om vilka anstalter och vilka häkten som skall komma till. När ett fullständigt förslag föreligger från Kriminalvårdsstyrelsen kommer regeringen att ta ställning till det.

Vi kommer naturligtvis att tillmäta de bedömningar Kriminalvårdsstyrelsen har gjort mycket stor betydelse. Därtill kommer naturligtvis att regeringen också har att ta ställning till vilka effekter en nedläggning har på andra myndigheter och vilka kostnader det för med sig. Det måste givetvis göras en totalbedömning. I viss utsträckning ingår det säkert i underlaget från Kriminalvårdsstyrelsen, men dessutom har regeringen givetvis att ta ställning till helheten.

Anf. 6 BIRGIT HENRIKSSON (m)

Herr talman! Jag tackar särskilt för det senaste beskedet. Jag är bränd efter många andra sådana här utredningar som man har genomfört snabbt för att på kort sikt spara pengar. Det har sedan visat sig att omflyttningarna har blivit dyrare än vad man hade tänkt. Det har kommit till många saker. Man har inte sett helheten, eftersom man har haft för bråttom.

Jag tar justitieministerns svar som intäkt för att man noggrant kommer att se över även de långsiktiga effekterna och även de effekter som de här indragningarna och omläggningarna kan få på andra myndigheters kostnader samt att man skall se till helheten.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på fråga 1994/95:283 om EU och patent på bioteknikområdet

Anf. 7 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Lennart Daléus har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att tillse att EG:s direktiv om det rättsliga skyddet för biotekniska uppfinningar förhindrar patentering av djur eller människor eller delar därav.

Låt mig först säga följande. Utgångspunkten i patenträtten är att skillnad inte skall göras mellan olika teknologier, och patent har beviljats för åtskilliga biotekniska uppfinningar. Gällande svensk rätt innehåller inte något förbud mot patentering av uppfinningar som tagits fram med hjälp av mänskligt material. Djurraser kan enligt ett uttryckligt undantag i patentlagen inte patenteras. Men Europeiska patentverket har beviljat patent för genetiskt modifierade djur. Verkets beslut är gällande också i Sverige.

Den etiska gränsdragningen i lagstiftningen har hittills endast gjorts genom ett generellt förbud mot patent på uppfinningar vars utnyttjande skulle strida mot goda seder eller allmän ordning.

Som svar på Lennart Daléus fråga vill jag först och främst säga att det går inte – och kommer inte att gå – att få patent på människor, djur eller kroppsdelar. Den som påträffar någon tidigare okänd substans eller gen i människors eller djurs kroppar gör därmed inte någon uppfinning utan en upptäckt. Redan på grund av detta är det uteslutet att få patent på sådant material, eftersom patent förutsätter en uppfinning.

I den föreslagna texten till EG-direktiv upprepas den övergripande etiska principen om att uppfinningar inte kan patenteras om användningen av dem står i strid med allmän moral. Men principen fylls också ut med mer preciserade bestämmelser. Bl.a. fastslås just att delar av människokroppen – såsom gener, celler och proteiner – i sitt naturliga tillstånd inte utgör patenterbara uppfinningar. Däremot kan patent beviljas på sådant material om det avlägsnats från kroppen och därefter modifieras på ett sådant sätt att det inte längre kan härledas till någon specifik individ. Användning av sådan teknik förekommer vid framställning av vissa läkemedel.

Beträffande genteknik på djur slås fast att det måste råda proportion mellan mål och medel för att patent skall kunna komma i fråga. Om en viss process tillfogar ett djur ett lidande som inte är rimligt med hänsyn till den nytta som åstadkoms för människor eller djur, är metoden inte patenterbar.

Det föreslagna direktivet innehåller alltså i sin slutliga utformning en stark betoning av de etiska aspekterna. Sverige har också arbetat för att lyfta fram dessa. Direktivet står nu i samklang med den svenska patenträtten och öppnar inte några nya områden för patenterbarhet. Tvärtom preciseras de etiska begränsningarna på ett sätt som möjligen kan föranleda en skärpning av svensk lagstiftning.

Direktivets innehåll är alltså tillfredsställande ur svensk synvinkel. Det finns därför inte någon anledning att försöka förhindra att det antas.

Anf. 8 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Min utgångspunkt för den här frågan är förståelse för att patent inte passar in på hantering av biologiskt material. Generellt är det inte rimligt att kunna patentera någonting som kan reproducera sig självt. Det är uppenbart tveklaktigt. Patentering är mer till för t.ex. skruvar och muttrar och inte för något så "mjukt" som biologiskt material.

Därför har diskussionen om möjligheten att patentera mänskligt material, djurmaterial och växtmaterial uppkommit. Man hade hoppats att den här kritiska inställningen skulle ha vunnit genomslag ordentligt när nu EU förändrar sin inställning och antar nya direktiv. Jag hade hoppats att Sverige skulle ha intagit en attityd som innebär att man skärper inte bara EU:s lagstiftning utan också den egna.

Jag tycker att det finns många oklarheter i justitieministerns svar. Jag är inte säker på att de nu aktuella EU-direktiven räcker. Jag tror att man måste börja med att ställa frågan vad som menas med kroppsdel som enligt justitieministern inte kan patenteras. Litet längre fram i

svaret säger justitieministern att celler numera kan patenteras om de avlägsnats ur kroppen.

Enligt min utgångspunkt är en människocell naturligtvis en del av människan. Låt mig ställa en litet mera konkret fråga. Om man således lyfter ut en könszell från en människa, gentekniskt förändrar cellen utanför människokroppen och förvarar cellen utanför kroppen utan att tala om vilken människa den kommer ifrån, skall en sådan modifierad könszell kunna patenteras enligt det nu aktuella förslaget?

Prot. 1994/95:60
14 februari

Svar på frågor

Anf. 9 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Det är inte en del av kroppen eller det biologiska materialet som sådant som egentligen är föremål för patentering. Det är tekniken som har använts vid modifieringen. Så till vida är det en fortsättning på all annan teknik som man har kunnat patentera tidigare.

Den skillnad som föreligger här och som är så känslig för många är att tekniken kan användas på biologiskt material. Det är fortfarande tekniken, uppfinningen, bakom en ny metod som patenteras.

Anf. 10 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag trodde att det var på det sättet, men så sade inte justitieministern i sitt svar. Hon sade mycket tydligt tvärtom, nämligen att patent däremot kan beviljas på sådant material. Det måste vara svårt att översätta begreppet material med teknik.

Justitieministern säger alltså att patent kan beviljas på ett sådant material om det – det är uppenbarligen inte tal om teknik – avlägsnats från kroppen och därefter modifierats på ett sådant sätt att det inte längre kan härledas till någon specifik individ. Ett sådant material måste rimligen vara exempelvis en könszell, som kan lyftas ut från en individ och förändras.

Vad jag är ute efter är naturligtvis, att om det råder oklarhet eller om det aktuella EU-direktivet inte är tillräckligt tydligt borde Sverige göra något åt det. Men det kan naturligtvis vara så att jag missuppfattar begreppet material när justitieministern mycket tydligt säger att patent beviljas på sådant material.

Anf. 11 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Patent beviljas på sådant material som har förändrats genom en teknik bakom vilken det finns en uppfinning.

Daléus tycker att Sverige borde agera mot direktivet. Varför har inte Sverige gjort det under den tid som arbetet med det här direktivet har pågått? Åtminstone under senare halvan av 1994 hade Sverige en observatörsroll, men även innan dess deltog Sverige i detta arbete.

Sverige fick genom EG:s och EFTA:s samrådsgrupp för immateriella rättsliga frågor möjlighet att framföra sina synpunkter. Statsrådet Reidunn Laurén menade att Sverige i EG/EFTA-gruppen skulle framhålla betydelsen av etiska aspekter och att förslagen i övrigt var godtagbara för Sverige, eftersom de i princip stämmer överens med svensk patentlagstiftning.

Den här ståndpunkten bereddes på tjänstemannanivå med representanter för andra departement, bl.a. Miljödepartementet, i vilket Lennart Daléus då var verksam, utan att någon erinran framfördes.

Anf. 12 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Det intressanta kan knappast vara att återigen fråga varför saker har eller inte har hänt under den gångna regeringsperioden. Det intressanta måste ändå vara att reda ut hur Sverige nu agerar i EU-sammanhang.

Jag tillhör den grupp människor som tyckte att det var angeläget med ett EU-medlemskap, inte minst mot den bakgrunden att Sverige som medlem med kraft skulle kunna driva svenska ståndpunkter. Jag tror att det finns mycket att hämta i detta EU-direktiv, men jag menar att det finns oklarheter som borde vara utredda. Det tycker jag också uppenbart har framgått av justitieministerns svar. Man måste tydliggöra, och man måste driva frågorna med en sådan attityd också i EU att vi successivt kan förändra patentfrågorna i relation till biotekniska uppfinningar, så att det i framtiden inte blir möjligt att patentera det som vi litet fritt kan kalla liv.

Anf. 13 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Daléus frågar vad Sverige skall göra nu när Sverige är medlem i EU. Mitt svar är, som jag tidigare angav, att direktivets innehåll är tillfredsställande ur svensk synvinkel. Det överensstämmer med svensk patentlagstiftning. Eventuellt innebär det att vi får skärpa den. Det innebär att de etiska aspekterna lyfts fram mycket noggrant. Därför finns det ingen anledning att försöka förhindra att direktivet antas. Det är mitt svar.

Anf. 14 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag förstår svaret men menar att även den svenska patentlagstiftningen i det här hänseendet har avsevärda brister. Det är fortfarande möjligt att saker kan slinka igenom.

Låt mig erinra om möjligheten att i utländska patentsammanhang patentera den s.k. onkomusen, vilket gör att musen är patenterad också i Sverige! Man kan ta andra exempel som visar att det finns luckor i den svenska lagstiftningen. Därför, herr talman, vore det angeläget att vi i Sverige – men också numera i EU – tydligt drev sådana krav som jag tror att de allra flesta av oss uppfattar som etiskt riktiga principer.

Det är litet defensivt att säga att nu gällande svensk lagstiftning är si eller så. Vi borde ha vår utgångspunkt i möjligheterna att agera i Europa. Använd EU-direktivet som en hävstång för att förändra vår lagstiftning och andra länders lagstiftning på det här området!

Anf. 15 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Det är exakt det vi har gjort, Lennart Daléus. Det är svårt att föra en diskussion som skall föreställa konkret när Daléus inte talar om annat än avsevärda brister och luckor i svensk lagstiftning. Vilka är bristerna och luckorna?

7 § Svar på fråga 1994/95:285 om åtgärder mot försäkringsbedrägerier

Anf. 16 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Birgit Henriksson har frågat mig vilka åtgärder jag kan tänka mig för att hindra försäkringsbedrägerier. Såsom bakgrund till sin fråga har Birgit Henriksson bl.a. uppgett att man misstänker att några sätter i system att utverka stora skadeersättningar från olika försäkringsbolag, uppskattningsvis 3 miljarder per år, samt att man från försäkringsbolagshåll har krävt att få tillgång till gemensamma register för att förhindra sådana bedrägerier.

Försäkringsbedrägerier är en form av ekonomisk brottslighet som drabbar försäkringstagarkollektivet på ett oacceptabelt sätt. Kostnaderna får bäras av samtliga försäkringstagare i form av högre premier. Bedrägerierna framtvingar också omständligare skaderegleringsrutiner, till nackdel för dem som har berättigade ersättningskrav.

Som jag tidigare redogjort för här i kammaren utgör kampen mot den ekonomiska brottsligheten ett prioriterat område. Regeringen kommer senare i vår att lägga fram en samlad strategi för samhällets åtgärder mot sådan brottslighet. Det kommer bl.a. att handla om att effektivisera samarbetet mellan olika myndigheter samt att utveckla myndigheternas kompetens.

I första hand måste emellertid försäkringsbedrägerierna bekämpas av försäkringsbolagen själva. Birgit Henriksson har i sin fråga också nämnt att försäkringsbolagen i samarbete med polisen lyckats nedbringa kostnaderna för skadeersättningar högst betydligt. Detta har skett genom att man har infört nya anmälningrutiner vid bilbrott, innebärande att den som yrkar ersättning exempelvis för stöld ur en bil måste låta besiktiga fordonet vid en särskild besiktningsstation innan anmälan upprättas och skadan kan regleras.

Det är bl.a. genom sådana förbättrade kontrollmetoder som det är möjligt att upptäcka och därmed hindra försök till försäkringsbedrägerier. Utvecklingen på detta område måste gå vidare. Jag är övertygad om att försäkringsbolagen själva har ett starkt intresse härav och att de inte kommer att tveka att utnyttja de möjligheter som finns att förbättra skyddet av sina medel.

Frågan om inrättandet av ett gemensamt register över försäkringstagarna bör i första hand prövas av Datainspektionen. Jag kan därför inte som enskilt statsråd uttala mig om vilka möjligheter som bör finnas på det området. Regeringen har inte i sak behövt ta ställning till någon ansökan om ett sådant register som Birgit Henriksson tar upp i sin fråga.

Jag är emellertid öppen för att diskutera varje annat förslag till åtgärd som kan komma att framföras från försäkringsbolagen när det gäller att förebygga försäkringsbedrägerier. Regeringen är fast besluten

att effektivisera kampen mot den ekonomiska brottsligheten, av vilken försäkringsbedrägerierna utgör en del.

Anf. 17 BIRGIT HENRIKSSON (m)

Herr talman! Jag vill tacka justitieministern för svaret, som jag tycker är hoppfullt.

Försäkringsbolagen kan inte själva ta kontakt. Man har kunnat göra det när det gäller polisen, eftersom det har varit fråga om direkta skador och skadeverkningar. Man har t.ex. upprättat fyra stationer i Stockholmsområdet. Det har gett en effekt. Man räknar med ungefär 3 miljoner per vecka i sparade kostnader.

Det här gäller inte riktigt detsamma. Försäkringsföretagen kan ju inte i första hand arbeta tillsammans med någon annan myndighet. Man har alltså börjat diskutera och har skickat ut trevare om att man exempelvis skall få samköra register för att se om samma försäkringstagare hela tiden flyttar försäkringar och får ut ersättning från olika bolag.

Jag vet att det är Datainspektionen som har hand om detta. Jag vet också att regeringen i våras t.ex. fattade ett beslut som alla i riksdagen var eniga om, nämligen att man skulle samköra olika register för att se hur omfattande fusk var när det gällde ersättningar osv. Man samkörde register i en vecka. Man aviserade långt i förväg. Försäkringsbolagen har funderat på att genomföra någonting i den stilen. Därför undrar jag om justitieministern skulle kunna ställa sig positiv till detta. Man räknar med att svinnet kan vara många miljarder varje år.

Anf. 18 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s)

Herr talman! Fortfarande måste frågan om upprättande av register eller samkörning av sådana hanteras i den ordning som de lagar som vi har föreskriver. Det är fullt möjligt för försäkringsbranschen att komma med förslag till Datainspektionen och sedan få tillstånd att utföra olika åtgärder som har med register att göra. Någon sådan framställning finns inte. Det fanns en för drygt tio år sedan, men av olika skäl drogs den tillbaka. Men jag antar att försäkringsbranschen mot bakgrund av den utredning som bl.a. Leif G.W. Persson har gjort kommer att aktualisera den här frågan igen och då utnyttja de möjligheter som lagstiftningen ger.

Anf. 19 BIRGIT HENRIKSSON (m)

Herr talman! Jag tackar justitieministern. Jag är också mycket medveten om de problem som en samkörning medför. Det kan anses som integritetskränkande. Det har varit många diskussioner om man över huvud taget skall kunna göra detta, men jag utgår från att man från Justitiedepartementet kommer att bevaka denna fråga och se vad som kan göras för att bringa ned kostnaderna, inte minst för alla försäkringstagare, som ju i dag är de som får betala för dessa bedrägerier.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 20 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)

Herr talman! Yvonne Ruwaida har frågat mig om jag har tagit reda på dels vad som transporterades till Pakistan i samband med att de pakistanska hästarna hämtades där, dels den totala kostnaden för staten för den pakistanske arméchefens besök i Sverige.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Jag har från Försvarsmakten inhämtat upplysningar i de frågor Yvonne Ruwaida har tagit upp.

Det förekommer att högre chefer inom Försvarsmakten genomför besöksutbyten med sina motsvarigheter i andra stater. Den pakistanske arméchefen besökte Sverige hösten 1994. Det var ett svarsbesök på ett tidigare besök i Pakistan av den svenske arméchefen.

De tre hästarna var en gåva från den pakistanske arméchefen. Gåvan aktualiserades först sedan dennes besök i Sverige hade avslutats. Hästarna gavs till den svenske arméchefen Åke Sagrén men var enligt uppgift från Försvarsmakten avsedda för Stiftelsen för den Beridna Högvakten. Hästarna hämtades av Försvarsmakten med ett Herculesplan. Utresan från Sverige skedde den 16 december 1994. I planet medfördes från företaget Häggglunds en motor till en bandvagn.

Sedan en av arméchefen Åke Sagrén tilltänkt karantänförvaring i Estland inte kunnat komma till stånd, kom hästarna till Sverige på kvällen den 19 december 1994. Med Jordbruksverkets tillstånd placerades hästarna tillfälligt på Kungsängens skjutfält. Efter beslut av Jordbruksverket avlivades hästarna den 27 december 1994.

Jag går härnäst över till Yvonne Ruwaidas fråga om kostnaderna. Den pakistanske arméchefen besökte Sverige under tiden den 28 augusti – den 2 september 1994. Statens direkta kostnader för det besöket uppgick till ungefär 60 000 kr.

Transportkostnaderna föranledda av mottagandet av hästarna uppgår till sammanlagt 556 000 kr. Av dessa är 403 000 kr s.k. flygtidskostnader, som ingår i transportflygförbandens budgeterade resurser. Nämnas bör också att Försvarsmakten beräknar få ersättning från industrin med 60 000 kr för transportåtaganden i samband med att hästarna hämtades. Jag vet inte om dessa pengar ännu har betalats.

Här kan tilläggas att kostnaderna för att förstöra de avlivade hästarna lär uppgå till ca 18 000 kr.

Anf. 21 YVONNE RUWAIDA (mp)

Herr talman! Det är bra att vi får litet klarhet i den här röriga historien.

Jag tycker att Åke Sagréns agerande är litet märkligt. Han uttalade i Expressen att det skulle ske en materielleverans i Herculesplanen. Sedan följdes det uttalandet av en kompakt tystnad.

Jag frågar ministern: Är det inte egendomligt att vi som tack för en gåva, dvs. hästarna, levererar krigsmateriel med hjälp av det svenska flygvapnet? Skattebetalarna får stå för huvudkostnaderna. Det här har

Svar på frågor

kostat över en halv miljon. Även om det sägs att man har budgeterat resurser för försvaret har det gått åt en halv miljon till detta. Är det verkligen rätt använda pengar?

Jag har ytterligare följdfrågor. Försvarsministern sade att man hade skickat med en motor till en bandvagn. Jag vet att Hägglunds Vehicle AB velat sälja militära bandvagnar. Har de fått godkännande för att sälja militära bandvagnar?

För några år sedan besökte pakistanska arméofficerare Sverige. Bl.a. var man då intresserad av bandvagnar som kunde användas i bergs- och snökrigföring. Våren 1991 planerades på Försvarsdepartementet att pakistansk militär skulle få närvara vid övning av strid i fjällterräng tillsammans med Norrlands jägarbataljon.

Pakistan är ett land som kränker mänskliga rättigheter väldigt grovt. Jag har en lista på hundratals sidor med fall där man kränkt mänskliga rättigheter. Det som skett står egentligen i strid med Sveriges riktlinjer för krigsmaterielexport.

I dag har 20 personer dödats av den egna regeringen i Pakistan. 30 % av människorna i Pakistan lever under fattigdomsstrecket. Endast 54 % av flickorna går i skolan. Utvecklingen i landet hämmas dels av dålig infrastruktur och brist på energi, dels av den rättslöshet som faktiskt råder i detta land.

Anf. 22 FÖRSTE VICE TALMANNEN

Jag vill påpeka att frågan gäller transport av hästar och kostnaderna för den pakistanske arméchefens besök och icke förhållandena i Pakistan. Ledamöterna är skyldiga att hålla sig till de frågor som har ställts. Taletiden är dessutom slut.

Anf. 23 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)

Herr talman! Låt mig få erinra om att motorn som transporterades ingår i Hägglunds tidigare åtagande. Det var en vanlig Mercedesmotor, och den är inte klassad som krigsmateriel.

Som svar på följdfrågorna har jag tre synpunkter. Vad som framkommit talar för att hästarna i själva verket var en gåva till staten. Mottagandet skulle ha medfört framtida kostnader för staten. Enligt gällande regler skulle frågan därmed ha överlämnats till regeringen för en prövning. Det finns, som jag ser det, inte skäl för att anta annat än att regeringen inte skulle ha medgett att gåvan fick tas emot.

Den andra synpunkten är att de svenska smittskyddsreglerna inte tillåter införsel av hästar från Pakistan.

Den tredje synpunkten är att en flygning i utbildnings- och övnings-syfte inte borde ha utnyttjats för ett kommersiellt uppdrag.

Anf. 24 YVONNE RUWAIDA (mp)

Herr talman! Om jag förstår det hela rätt – det är litet svårt att tolka vad försvarsministern säger – anser försvarsministern att detta varit felaktigt, dvs. Åke Sagréns agerande när det gällde att ta emot hästarna och att skicka ett Herculesplan för att hämta dem. Man skulle inte ha använt Herculesplanen och förmodligen inte heller tagit hit hästarna.

Anf. 25 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)

Herr talman! Det är Överbefälhavarens och Försvarsmaktens sak att pröva frågan om eventuella åtgärder med anledning av eventuella fel. Det får jag enligt grundlagen inte uttala mig om.

Prot. 1994/95:60

14 februari

Svar på frågor

Anf. 26 YVONNE RUWAIDA (mp)

Herr talman! Jag vill återgå till det här med motorn. Nu skulle det ha varit fråga om icke-krigsmateriel. Jag tycker att det är intressant att påpeka att Hägglunds måste ha varit intresserade av att sälja militära bandvagnar. Pakistanska arméofficerare har varit här för att titta på Hägglunds bandvagnar. Norrlands jägarbataljon skulle tillsammans med pakistanska jägare visa hur man strider i fjällterräng. Är det så att motorn inte har något samband med Hägglunds krigsmateriel?

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på fråga 1994/95:280 om flygverksamheten på Malmens flygplats

Anf. 27 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)

Herr talman! Jan Jennehag har – mot bakgrund av flygverksamhetens miljöpåverkan vid Malmslätts flygplats i Linköping – frågat mig vad jag tänker göra för att minska denna flygverksamhet.

Vid Malmslätts flygplats bedrivs flygverksamhet främst genom Östgöta arméflygbataljon, målflygdivisionen och Försvarets materielverks provverksamhet. Verksamheten avser flygning med bl.a. helikoptrar och J 32 Lansen samt provflygning med JAS 39 Gripen.

Ett nytt försvarsbeslut avses bli fattat hösten 1996. Frågor som rör flygverksamheten på Malmslätts flygplats kan komma att innefattas i detta försvarsbeslut. Jag har inte för avsikt att föreslå regeringen några åtgärder som föregriper försvarsbeslutet.

Vissa frågor om verksamheten vid Malmslätts flygplats prövas nu av regeringen i enlighet med miljöskyddslagstiftningen efter överklagande av Koncessionsnämnden för miljöskydd. Det ärendet bereds inom Miljödepartementet.

Anf. 28 JAN JENNEHAG (v)

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret. Det var klart och tydligt. Några planer på att minska verksamheten finns inte. Att också försvarets miljöstörande verksamhet skall prövas enligt miljöskyddslagarna är jag medveten om. Det är alltså inte det saken gäller.

Jag anser att det vore klokt att redan nu minska verksamheten på Malmen eftersom jag tror att försvarsbeslutet med nödvändighet kommer att innebära en minskning. Om en åtgärd framstår som nödvändig är det naturligtvis bra att vidta den så snart som möjligt, särskilt som den skulle välkomnas av de människor som bor kring flygplatsen.

Jag tycker som sagt inte om försvarsministerns besked, men det är ett klart besked.

Anf. 29 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)

Herr talman! Jag måste få tillägga en sak. Jan Jennehag är medlem i Försvarsberedningen och har utsökt goda möjligheter att på många sammanträden framöver framföra de synpunkter som han framfört här inför kammaren.

Anf. 30 JAN JENNEHAG (v)

Herr talman! Jag försäkrar försvarsministern att jag kommer att göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på fråga 1994/95:275 om lärare och informationsteknologi

Anf. 31 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Herr talman! Ulf Melin har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta så att blivande lärare får en adekvat kunskap om informationsteknologins möjligheter i undervisningen.

Utbildningsområdet är onekligen ett av de viktigaste användningsområdena för informationstekniken. Den ger mycket stora möjligheter i all sorts undervisning, både i skolan och i högskolan. För att det skall vara möjligt att utnyttja den nya tekniken är det viktigt att alla lärare ges den utbildning som krävs för att kunna använda den nya tekniken på ett pedagogiskt lämpligt sätt i undervisningen.

Tillgången till datorer för de studerande i lärarutbildningen på landets universitet och högskolor är varierande. Det viktigaste är naturligtvis egentligen inte att placera ut många datorer i skolorna, utan självfallet att lära ut de möjligheter som den nya tekniken erbjuder. Jag vill dock framhålla att det är högskolorna själva som ansvarar för utbildningens innehåll, liksom för att utrustningen är tillfredsställande och att pedagogiska hjälpmedel finns tillgängliga.

Jag vill också informera om att det bland uppgifterna för den informationsteknologikommission som regeringen tillsatt ingår att komma med förslag till konkreta insatser för att kunskap om informationstekniken och dess möjligheter skall kunna integreras i lärarutbildningen.

För egen del planerar jag att inom kort inbjuda ansvariga för lärarutbildningarna vid landets universitet och högskolor för att med dem bl.a. diskutera informationsteknikens möjligheter i undervisningen.

Anf. 32 ULF MELIN (m)

Herr talman! Herr statsråd! Tack för svaret. Jag tycker att det i det mesta är ett ganska positivt svar.

Låt mig ta fram ett par saker som jag tror är viktiga inför framtiden. Den borgerliga regeringen gav Skolverket i uppdrag att implementera mer datorer som ett pedagogiskt hjälpmedel i skolan.

Samtidigt är vi nu också med i ett nordiskt skoldatanät som har byggts upp. Det är också viktigt i framtiden. Det sker ganska mycket

ute på skolorna nu. Det är nödvändigt. Vi måste flytta ut datorerna från datasalarna och in i klassrummen.

Men i det perspektivet måste även lärarutbildningen och lärarhögskolorna vara i frontlinjen, och jag menar att de inte är det. De ligger efter här. Det måste ju ändå finnas ett kommunicerande kärn mellan skola och lärarutbildning.

Problemet är egentligen att de lärare som kommer ut från många lärarhögskolor inte är med i utvecklingen. De ligger efter den process som sker ute i skolan. Det är utomordentligt allvarligt. Skall vi kunna få i gång en process där man hjälper elever med läs- och skrivsvårigheter, elever med handikapp osv. måste lärarna ha den tekniska kunskapen att använda datorerna. Den får de inte på lärarhögskolorna.

Jag tycker att det är bra att utbildningsministern tänker ta upp en dialog med representanter för lärarutbildningarna och lärarhögskolorna, men jag tror att det är utomordentligt viktigt att man också har klart för sig att vi inte kan vara nöjda med den tingens ordning som finns i dag på många lärarhögskolor.

Anf. 33 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Herr talman! Jag håller helt och hållet med Ulf Melin om själva problembeskrivningen. Jag delar uppfattningen att det är mycket viktigt att lärarna har en god kunskap, och jag vill understryka att de inte bara bör ha en teknisk kunskap utan också kunskap om hur man pedagogiskt utnyttjar dessa nya hjälpmedel. De kan ge stora möjligheter, men det finns också en hel del fallgropar. Det är viktigt.

Det är svårt att ha någon riktig uppfattning om vilken undervisning lärarna får i det här avseendet på lärarhögskolorna i dag. Jag vill nog hävda att den är ganska varierande. Det är också ett av skälen till att jag anser att detta är en fråga som jag bör diskutera med samtliga ansvariga för lärarhögskolorna. Sedan får vi se vilka eventuella åtgärder det kan leda till.

Samtidigt innebär det system som vi har infört för universitet och högskolor, inklusive lärarhögskolor, att det är högskolorna själva som tar ansvaret för sin undervisning och ser till att den är av god kvalitet. Jag utgår ifrån att man också kommer att följa den principen på lärarhögskolorna. Vi skall självfallet ställa upp krav på det här området. Om vi gör det på ett tillräckligt tydligt sätt är jag säker på att man kommer att göra sitt yttersta för att tillgodose de kraven inom lärarutbildningen.

Anf. 34 ULF MELIN (m)

Herr talman! Jag är medveten om att lärarhögskolorna har en stor frihet att utforma sin undervisning. Men utbildningsministern är ändå ytterst ansvarig för att se till att vi har en bra utbildning för de blivande lärarna.

I budgetpropositionen tar regeringen upp att det skall göras en översyn av lärarutbildningarna. Nu skall det tydligen bara ske inom departementet, vilket jag beklagar, men det är en annan sak. Där tar man upp just lärarutbildningens förhållande till utvecklingen i skolan. Det är den springande punkten. Lärarutbildningen borde ju faktiskt ligga i frontlin-

jen när det gäller att utveckla den pedagogiska mångfalden i skolan, t.ex. att använda nya läromedel.

Men jag menar att den inte gör det. Det är kanske inte så konstigt när många av dem som är verksamma inom lärarutbildningen kanske har varit inom de väggarna i 20–25 år. Då har man fjärrat sig från verkligheten, och det är mycket allvarligt.

Anf. 35 Utbildningsminister CARL THAM (s)

Herr talman! Jag är övertygad om att alla de som arbetar på lärarhögskolorna inte har fjärrat sig från verkligheten. Jag tror nog att de har en ganska klar bild av vad skolan kräver.

Men jag vill gärna hålla med om att det är tänkbart att vi ligger efter på det här området. Därför är det angeläget att lärarhögskolorna tar initiativ. Det är också i det syftet som jag har tänkt ha den här diskussionen. Jag vill bl.a. få en kartläggning av läget.

Jag vill också passa på att nämna för Ulf Melin, för att stilla hans oro på den punkten, att den översyn av lärarutbildningen vi skall göra inom departementet är avsedd som en sorts förstudie. Min tanke är att den så småningom skall leda fram till en litet större utredning med en bredare representation och inte enbart en departementsutredning.

Anf. 36 ULF MELIN (m)

Herr talman! Jag välkomnar det. Jag hoppas också att den här utredningen kommer till stånd ganska snabbt.

Det är klart att alla inte har varit 20–25 år på en lärarhögskola. Det är jag medveten om. Men väldigt många har varit det.

Jag hade hoppats, och hoppas fortfarande, att man litet närmare studerar hur man skulle kunna få en växelverkan mellan skolorna och lärarutbildningen. Som lärare på en skola skulle man kunna gå in i lärarutbildningen och jobba några år, och tvärtom. Då får vi bort de vattentäta skott som jag upplever finns mellan lärarutbildningarna och skolorna. Dessutom får vi då en bättre mångfald och en bättre utveckling när det gäller de rön som framkommer. Detta är ett par frågor som jag tror är viktiga.

Det är bra att statsrådet tar tag i frågan, och jag önskar honom lycka till.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på fråga 1994/95:279 om kommunernas satsning på allergisanering

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Eskil Erlandsson har frågat mig vilka garantier regeringen har för att kommunerna kommer att ställa upp med medfinansiering i de allergisaneringsprojekt som nu är aktuella efter överenskommelsen mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Avsikten är att utarbeta ett investeringsprogram som dels bidrar till att förbättra miljön, dels skapar sysselsättning. En mycket viktig del i programmet är att stimulera allergisanering. Programmet kommer att presenteras senare i anslutning till kompletteringspropositionen i april. Då kommer regeringen också att redovisa vilken medfinansiering som kommer att erfordras.

Eskil Erlandsson tycks förutsätta att det är kommunerna som ensamma skall svara för medfinansieringen. Detta är inte självklart, även om jag vet att kommunerna känner ett stort ansvar för att deras lokaler är tillgängliga även för alla de människor som lider av allergier och överkänslighet. Jag tänker i synnerhet på barnen i skolor och på daghem. Kommunerna har för övrigt tidigare visat stort intresse för ROT-bidraget riktat till offentliga lokaler, där kommunerna fått stå för huvuddelen av finansieringen.

Anf. 38 ESKIL ERLANDSSON (c)

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret.

I utbyte mot ett löfte om bidrag till förbättringar av inomhusmiljön har alltså Miljöpartiet stött ett regeringsförslag om anställningsstöd. Med Miljöpartiets stöd har regeringen ryckt loss ungefär 2 miljarder kronor till ett allergisaneringsprogram. Det är tänkt att förbättra inomhusmiljön i offentliga lokaler, t.ex. skolor och daghem.

Pengarna skall fördelas i form av ett investeringsbidrag om högst 25 %; allt detta i enlighet med information som nått bl.a. mig. Förhoppningen från regeringens sida tycks vara att detta skall ge 25 000 nya jobb, främst inom byggbranschen. Men min fråga kvarstår: Hur många jobb försvinner egentligen från kommunsektorn när minst 6 miljarder kronor skall plockas fram från denna sektor – en sektor som både statsrådet och jag vet inte är finansiellt stark i dag?

Hur många jobb försvinner alltså från vården, omsorgerna och utbildningarna, dvs. från de primära verksamheterna, när de här pengarna skall plockas fram?

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! De 2 miljarder kronorna skall användas till bostäder och offentliga lokaler. Det är alltså inte sagt att 2 miljarder kronor oavkortat skall gå till kommunerna. Det är ett räknefel i Eskil Erlandssons redovisning.

En annan sak som jag tänkte informera Eskil Erlandsson om och som jag ofta upplevde när jag som kommunalråd var ute och pratade på möten gäller att man ofta blandade ihop utgifter med kostnader.

När man investerar t.ex. i en byggnad är det fråga om en utgift. Den utgiften kan leda till lägre kostnader. För kommunen är det så, att om man investerar i en förbättrad arbetsmiljö i skolan, i energihushållning eller i åtgärder för ett bättre klimat som gör att det blir bättre arbetsinsatser så minskar kostnaderna.

Kommunerna och de kommunalpolitiker som både Eskil Erlandsson och jag känner är säkert så förnuftiga att de kan avväga om det är klokt

att ta emot ett bidrag på 25 % om det gäller en investering som är till nytta för kommunen.

Ofta leder de investeringar som kommunerna numera gör till sänkta kostnader i driftsbudgeten och därmed till ökade möjligheter att upprätthålla välfärden.

Anf. 40 ESKIL ERLANDSSON (c)

Herr talman! Den andra punkten som jag vill komma till är att det föreslagna stödet är ofinansierat både vad gäller staten och vad gäller kommunsektorn. Både den kommunala – det gäller då samfällt – och den statliga kassakistan är som bekant tomma. Frågan kvarstår därför: Var skall pengarna tas?

Det skulle vara intressant att få upplysningar om vilka som skulle kunna tänkas vara sponsorer. *Sponsorer* är ju det ord som används. Men i svaret från arbetsmarknadsministern görs en omskrivning.

Vilka kan alltså medfinansiärerna tänkas vara? Är det byggbranschen som skall ställa upp – en bransch som vi med skattemedel har fått finansiera på andra sätt?

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Jag tycker nog att vi har klarat ut den första frågan, dvs. att investeringar inte automatiskt leder till ökade kostnader. Om kommunerna är kloka, och speciellt om bidrag ges, leder en investering i form av en utgift i stället till sänkta kostnader och därmed till större möjligheter att driva välfärdspolitik.

Den andra frågan gäller medfinansieringen. Vad jag här vill understryka är att de 2 miljarder kronorna inte enbart skall gå till kommunerna utan också till bostadsbolagen. Därmed är bostadsbolagen medfinansiärer.

Så till den tredje frågan: Var skall de sammantaget 7 miljarder kronorna till stimulanser tas? Ja, de skall vi finansiera genom engångsinträkt i staten. Vi skall inte göra som den förra regeringen, dvs. låna till arbetslöshetsunderstöd.

Anf. 42 ESKIL ERLANDSSON (c)

Herr talman! Avslutningsvis kan det konstateras att det hela fortfarande är ofinansierat; detta oaktat om vi pratar om bostadsbolag som råkar äga lokaler där det bedrivs offentlig verksamhet. De skall ju betalas i form av en sorts hyresintäkt från den kommun eller det landsting som bedriver verksamhet i lokalerna.

Jag tror alltså inte att de många gånger samhällsägda bolagen har några pengar undanstopgade, så att de kan sponsra verksamhet i den omfattning som det föreslagna stödet i sin tur förutsätter.

Det finns alltså inget klart finansieringsförslag på någon sida när det gäller finansieringsparter som är tänkta att ta i det här. Jag tycker nog att man kan tala om ett slag i luften här. Det torde inte bli så mycket av det som i och för sig var en god föresats, nämligen detta med att förbättra inomhusmiljön för framför allt våra barn.

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)
Herr talman! Jag har lyssnat på Eskil Erlandsson, men jag har litet svårt att få det här att matematiskt gå ihop.

Om ett bostadsbolag erbjuder ett 25-procentigt bidrag för investering i en bättre miljö och bostadsbolaget gör bedömningen att bidraget skall tas emot, är det klart att personerna i det bostadsbolaget har funderat över hur de återstående 75 procenten skall finansieras. De gör inte en sådan här investering om den inte är bra för bolaget och hyresgästerna.

Att ett bidrag skulle kunna vara en belastning för den kommun eller det bostadsföretag som vill förbättra miljön har jag alltså litet svårt att förstå. Det handlar här om den arbetsmarknadspolitik som har tillämpats i årtionden och som i alla år har fungerat. Det har aldrig varit något problem att få företag att investera om de får statsbidrag i samband med investeringen.

Anf. 44 ESKIL ERLANDSSON (c)

Herr talman! All byggproduktion förutsätter en långsiktig planering och en god framförhållning. Kommuner, bostadsbolag osv. som jag lärde känna bl.a. under min tid som kommunalman har haft en sådan. De har beräknat sina hyresuttag och liknande utifrån att investeringar görs i en viss tidsordning, inte utifrån vare sig bidrag eller andra gåvor ovanifrån – även om sådana är bra, om de ligger inom den planering som de företag liksom de kommuner och landsting har som vi här talar om. Om inte, finns risken att man, som många andra i vårt samhälle har gjort, hamnar i en skuldfälla om man lånar till de minst 75 procent som förutsätts i det förslag som vi snart får se.

Anf. 45 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Jag hoppas att de flesta kommunalpolitiker och de personer som sitter med i bostadsföretagens styrelser och som planerar att göra en investering utnyttjar möjligheten att tidigarelägga sin investering om staten erbjuder en rabatt på 25 %. Jag hoppas alltså att de flesta som har ansvar för pengar utnyttjar nämnda möjlighet och att det inte är en vanlig företeelse att man – om man ändå skall göra en investering och kan tidigarelägga denna – tackar nej bara därför att pengarna kommer genom en uppgörelse mellan Miljöpartiet och Socialdemokraterna, för det kan inte vara förnuftigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på fråga 1994/95:276 om principer vid tillsättning av tjänst som domprost

Anf. 46 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Herr talman! Margitta Edgren har frågat mig efter vilka principer regeringen hanterar tillsättning av en tjänst som domprost, t.ex. vilken

Svar på frågor

vikt regeringen lägger vid jämställdhet inom områden där bristen på jämställdhet är så tydlig.

Vid tillsättningen av en domprosttjänst skall regeringen enligt kyrkolagen fästa avseende bara vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet. Skickligheten skall sättas främst om det inte finns särskilda skäl för något annat.

Strävan att främja jämställdhet mellan kvinnor och män är en omständighet som har accepterats som en saklig befordringsgrund. Finns det likvärdiga sökande av båda könen skall det underrepresenterade könet ha ett visst försteg. Jämställdhetsintresset väger också över när det är fråga om sökande av olika kön med kvalifikationer som är i stort sett – men inte helt – lika.

Jämställdheten kan alltså bli den avgörande faktorn när regeringen har att välja mellan sökande som bedöms vara lika eller i det närmaste lika meriterade. Detta gäller självklart i särskilt hög grad på sådana områden där det ena könet är kraftigt underrepresenterat.

Anf. 47 MARGITTA EDGREN (fp)

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret. Jag är glad över det liksom över civilministerns tydlighet här. Jag hade ju en liknande fråga redan 1988 som jag diskuterade med dåvarande civilministern.

I just det här fallet vet jag att jag självklart inte kan ställa frågor om ett enskilt ärende, utan det gäller principerna.

I Uppsala stift finns det 268 präster, av vilka 81 är kvinnor. Antalet kyrkoherdar är 84, varav 12 är kvinnor. Antalet domprostar i landet är 13, varav 1 är kvinna. Det ena könet är alltså underrepresenterat, och det kan aktualiseras i denna fråga.

I Uppsala stifts egen jämställdhetsplan står det att stiftets rekryteringsansvariga tillser att rekrytering och antagning av präster sker utan avseende på kön.

I 3 § står det: Vid tillsättning av prästtjänst skall vid likvärdiga eller i det närmaste likvärdiga meriter företräde ges åt sökande av underrepresenterat kön inom samma tjänstetyp.

Till den aktuella domprosttjänsten har två kvinnor sökt. Den ena kvinnan uppfyller enligt Uppsalas egen bestämning väl de kriterier för skicklighet som behövs för en domprosttjänst. Hon har t.ex. teologisk doktorsexamen. Alltså har hon vetenskapligt meriterat sig. Hon har 23 års prästtjänst. Alltså har hon förmåga att inspirera till församlingsutveckling. Vidare har hon varit arbetsledare för tio personer utöver att hon haft ansvaret i två stora stift för hela det finskspråkiga utvecklingsarbetet. Alltså har den här kvinnan en dokumenterad arbetsledarförmåga.

Med detta vill jag bara "sätta civilministern på spåret" med tanke på den dag då det här aktualiseras i riksdagen. För övrigt är jag mycket nöjd med de klara besked som jag har fått.

Anf. 48 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Herr talman! Som Margitta Edgren själv upptäckt finns det inga meningsskiljaktigheter oss emellan i den här frågan. Jag är också väl

medveten om de otillfredsställande förhållandena över huvud taget när det gäller kvinnliga prästers möjligheter att avancera inom Kyrkan.

Utan att diskutera ett enskilt ärende kan jag generellt säga att samtliga behöriga sökande till domprosttjänsten i Uppsala kommer att vara med vid regeringens ställningstagande. Vi har ju flera gånger tidigare vid prästtillsättningar tagit hänsyn till just jämställdhetsintresset.

Prot. 1994/95:60

14 februari

Svar på frågor

Anf. 49 MARGITTA EDGREN (fp)

Herr talman! Jag förstår och inser det. Dessutom har JämO varit inkopplad på ett väldigt tidigt stadium.

Det gäller alltså att bryta trenden. Det är 35 år sedan kvinnor fick bli präster. Men fortfarande finns det ett motstånd. Det gäller dock inte i officiella beskrivningar eller texter. Jag har med mig här en mapp med material bl.a. om kvinnopräster och kan inte låta bli att återge vad som sägs i en artikel från 1984 av Annika Borg och Helene Egnell. De menar att vi läsare inte riktigt förstår det här.

Det finns alltså kvinnliga präster som betraktas som pestsmittade. Det står här att män inte tar dessa kvinnor i handen. Manliga präster kan inte vara i samma rum som de och inte bära samma kåpa. Män uppmanar konfirmander att inte gå och lyssna på de kvinnliga präster-nas gudstjänster.

Man menar också att det förekommit att föräldrar som låtit döpa sina barn har fått klart för sig att barnen inte är riktigt döpta därför att en kvinnlig präst döpt dem.

Det är sådana attityder som vi måste komma bort från. Därför tror jag att även sådana här attityder på sikt försvinner, om regeringen och riksdagen är tydliga och just när det gäller sådana här tjänster visar att de menar vad de säger.

Anf. 50 Civilminister MARITA ULVSKOG (s)

Herr talman! Så sent som i går var jag i Gävle och träffade där ett antal kvinnliga präster. Vi diskuterade just deras arbetssituation och vad de upplever i sina församlingar både från manliga prästkolleger och från församlingarna och de kyrkligt aktiva.

Margitta Edgren återgav vad som sagts i en artikel från 1984. Men på tio år – från 1984 till 1994 – tror jag att det hänt en hel del. Det beror naturligtvis på att de kvinnliga prästerna har blivit fler. De utgör ungefär 25 % av prästkåren. Om denna utveckling fortsätter krävs det naturligtvis kvinnliga förebilder även på detta område.

Anf. 51 MARGITTA EDGREN (fp)

Herr talman! Jag sade fel. 1994 skrevs artikeln.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på fråga 1994/95:251 om importen av uran

Anf. 52 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Dan Ericsson har frågat mig vad som hänt när det gäller undersökningen av svenska kärnkraftverks inköp av uran.

Frågan knyter an till frågedebatten i detta ämne här i kammaren den 6 december 1994. Jag nämnde då att Miljödepartementet undersökte möjligheterna att ställa krav på de svenska kärnkraftverken när det gäller inköp av uran.

Departementets undersökning har visat att det på sikt inte skulle vara omöjligt att införa krav på företagen att i förväg förvissa sig om att verksamheten hos en avsedd leverantör bl.a. uppfyller internationellt accepterade riktlinjer beträffande strålskydd, arbetarskydd och miljöskydd. En förutsättning för detta är emellertid att sådana krav får en bred internationell uppslutning och acceptans.

Jag vill samtidigt nämna att de svenska kärnkraftsföretagen har informerats om att man gemensamt bestämt sig för att i nya upphandlingskontrakt införa krav på att internationella riktlinjer beträffande strålskydd och miljö uppfylls hos gruvföretag och leverantörer.

Sverige kommer att fortsätta att driva frågan om mer bindande miljökrav i samband med uranbrytning bl.a. inom Internationella atomenergiorganet, IAEA, och inom OECD:s kärnenergibyrå, NEA.

Anf. 53 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Jag tackar miljöministern för svaret också denna gång – det är ju andra gången som vi diskuterar det här ärendet. Senast vi diskuterade detta väcktes vissa förhoppningar, för då sade ministern att Miljödepartementet skulle undersöka möjligheterna att ställa krav på de svenska kärnkraftverken när det gäller inköp av uran.

Jag tycker nog att dessa förhoppningar grusas något i dag. Ministern säger i svaret här att departementets undersökning har visat att det på sikt "inte skulle vara omöjligt" att införa krav på företagen. Min fråga blir då: Varför en så defensiv hållning?

Jag skall citera litet grand från den rapport som Greenpeace har upprättat efter sitt besök i just Krasnokamensk. Det gäller förhållandena på den orten. Man skriver bl.a.:

"Vårt filmteam mötte ett samhälle präglad av förstörd hälsa och miljö som en direkt följd av uranbrytningen. Vi fann bl.a. att cancerfrekvensen överskred normalfrekvensen i Ryssland med 200–300 procent samt en mycket hög andel graviditetsstörningar i området nära uran-gruvan i Krasnokamensk. I bostadshus uppmättes radonhalter som var tio gånger högre än gränsvärdet i Ryssland och i Sverige."

Men, Anna Lindh, är det inte så att reaktionen – om det här hade varit en beskrivning av situationen i ett svenskt samhälle – hade varit någonting kraftfullare än bara ett uttalande om att det "inte skulle vara omöjligt"?

Om ett sådant här fall hade inträffat i Sverige tror jag att ministern hade slagit näven ordentligt i bordet och agerat för att ta fram en lag-

stiftning i stället för att bara hänvisa till vad bolagen *nu* säger att de vill göra. De har ju hitintills inte handlat därefter.

Finns det inte anledning, Anna Lindh, att agera kraftfullare än vad som anges i svaret?

Prot. 1994/95:60
14 februari

Svar på frågor

Anf. 54 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag tror att Dan Ericsson och jag är fullständigt överens om att det är fruktansvärda förhållanden som beskrivs och att de är helt oacceptabla. Men vad jag skulle göra här var att tala om för Dan Ericsson vilka möjligheter vi har att agera.

Det första som jag vill peka på och som jag tycker är viktigt är att redan debatten om detta har gjort att kärnkraftföretagen nu garanterar att de framdeles inte skall köpa, om sådana här förhållanden fortsätter att gälla. Kärnkraftföretagen har alltså garanterat att de skall ställa krav på internationella riktlinjer i framtiden. Därmed kan vi hoppas att åtminstone de svenska kärnkraftföretagen inte köper från den här sortens gruvor i framtiden.

Men frågan är även vad vi kan göra för att också på sikt garantera detta. Det visade sig vara litet mera komplicerat än vad jag hoppades förra gången som jag lämnade svar på frågan. Anledningen är inte bristande vilja utan vår anslutning till Euratom och WTO. På grund av vår anslutning till dessa organisationer kan vi tyvärr inte ha en helt självständig lagstiftning, utan den måste samordnas och sanktioneras internationellt.

Dan Ericsson och jag kan däremot säkert vara överens om att vi inom våra respektive partier skall hjälpa till med att försöka få bort den typ av regler som gör att sådana här frågor behandlas handelspolitiskt inom EU och WTO. Jag tror att vi har ett gemensamt intresse av detta. Sedan kan vi lagstifta nationellt om detta.

Anf. 55 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Det är ju bra att Anna Lindh och jag är överens i sak om att det är fråga om en otillständig verksamhet. Men det handlar också om vilka åtgärder som man vidtar för att komma åt denna verksamhet. Som ministern sade har denna debatt kanske ändå lett till att företagen nu säger, precis som ministern gör i svaret, att nya krav skall införas i upphandlingskontrakten. Frågan är varför det har dröjt så lång tid innan de faktiskt har tagit reda på vad som händer på de ställen där man bryter uranet. Jag är rätt skeptisk till uppgifterna om vilka insatser de är beredda att göra.

Vi vet att det här uranet används i våra egna kärnkraftverk, framför allt i Barsebäck och i Oskarshamn, och att det inte handlar om några små mängder. Ministern sade under den förra frågestunden att det rörde sig om 600 ton per år från OSS-länderna. Frågan är om ministern litar på att företagen nu på egen hand skall göra som de sagt eller om det finns anledning att gå vidare – det har ju här antytts att det inte skulle vara omöjligt. Kommer ministern att fortsätta att bevaka detta och undersöka vilka möjligheter som finns att gå vidare?

Anf. 56 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag hade hoppats att Dan Ericsson faktiskt skulle kunna utläsa detta av mitt svar. Vi fortsätter att driva kraven på mer bindande miljökrav internationellt. Steg två i detta arbete är att vi, sedan vi har fått ett bättre underlag från IAEA och OECD:s kärnenergibyrå, skall kunna lägga fram det för WTO:s miljöpolitiska kommitté för att få till stånd ett gemensamt internationellt beslut.

Vi driver alltså nu frågan med sikte på att få ett gemensamt internationellt beslut. Jag tror att Dan Ericsson, jag och andra under tiden får hjälpas åt med att sätta politisk press på kärnkraftföretagen, så att de inser vad som är ett lämpligt agerande vid upphandling av uran. Jag har ingen anledning att misstro dem när de garanterar att de skall ha en viss policy i fortsättningen.

Anf. 57 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Det låter bra att vi är överens om att driva på, och vi skall då utöva ett tungt politiskt tryck på aktörerna på området. Jag har en liten följdfråga, som jag inte begär att ministern skall svara på just nu.

I den proposition som ministern presenterade för 14 dagar sedan, om lagstiftning med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom), föreslås en paragraf som ger regeringen möjlighet att föreskriva särskilda villkor för företag och andra med tillstånd till kärnteknisk verksamhet, vid försörjning med malm eller råmaterial. Jag undrar om miljöministern har haft något speciellt i tankarna när hon formulerade denna paragraf, med anknytning till den nu aktuella frågeställningen.

Anf. 58 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag kan inte svara på i vilken utsträckning vi kan använda den paragrafen i det här fallet. Däremot kan jag säga att vi allmänt har hållit på principen att man skall ha så stor nationell självständighet som det någonsin är möjligt i dessa frågor. Men en fullständig nationell självständighet har vi tyvärr inte, eftersom vi är bundna av våra överenskommelser med Euratom och WTO. Vi kan därför inte ha en helt nationell lagstiftning, där det ställs miljökrav på t.ex. kärnkraftföretagens upphandling. Vi fortsätter dock att arbeta för att skapa en möjlighet både att göra detta nationellt och att få till stånd internationella överenskommelser.

Anf. 59 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Bara en avslutande fråga: Kommer miljöministern nu att följa upp att företagen verkligen genomför det som de har sagt när det gäller upphandlingskontrakten? Kommer det att följas upp snart, och i vilka former kommer det att ske?

Anf. 60 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Vi räknar med att fortlöpande få information om hur företagen hanterar dessa frågor också i framtiden. Jag räknar, som sagt,

med att det i dag finns en bred förståelse för att det är viktigt att ha en sund miljöpolicy vid upphandlingen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1994/95:60
14 februari

Svar på frågor

14 § Svar på fråga 1994/95:281 om bullerproblemen runt Malmens flygplats m.m.

Anf. 61 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Maggi Mikaelsson har, med anledning av den provflygning med JAS 39 Gripen som bedrivs och är planerad att bedrivas på Malmslätts flygplats utanför Linköping, frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att förbättra boendemiljön intill Malmslätts flygplats.

Maggi Mikaelsson anger också i frågan att antalet provflygningar har ökat de senaste åren. Tillstånd till provflygningar med JAS 39 Gripen meddelades av Koncessionsnämnden för miljöskydd i beslut den 30 september 1993 för återstoden av 1993 samt med 15 flygningar under januari 1995. Tillstånd till flygningar med JAS 39 Gripen i övrigt har inte meddelats. Enligt Försvarets materielverk, som svarar för provflygningarna med JAS 39 Gripen, har sedan den första Gripenflygningen 1987, Gripen flugit på Malmslätts flygplats 4–5 gånger.

Precis som frågeställaren själv påpekar bereds frågan om tillstånd enligt miljöskyddslagen till provflygning med JAS 39 Gripen för närvarande. Beredningen pågår i Koncessionsnämnden för miljöskydd, som kommer att meddela slutligt beslut i frågan inom kort. Vid en sådan prövning tillämpas tillåtlighetsbestämmelserna i miljöskyddslagen. För det fall ärendet överlämnas till regeringen eller Koncessionsnämndens beslut överklagas kommer ärendet att prövas av regeringen efter beredning på Miljödepartementet. Vid en sådan eventuell prövning har regeringen också att tillämpa miljöskyddslagens tillåtlighetsbestämmelser enligt 4–6 §§. En sådan bedömning omfattar lokaliseringen av verksamheten, behovet av skyddsåtgärder, begränsningar och andra försiktighetsmått samt om verksamheten, mot bakgrund av kvarstående olägenheter efter de försiktighetsmått som kan föreskrivas, bör tillåtas. Jag avser inte att föregripa den eventuella prövningen i regeringen.

Anf. 62 MAGGI MIKAELSSON (v)

Herr talman! Jag ber att få tacka miljöministern för svaret. Jag har en viss förståelse för att ministern inte vill föregripa regeringens prövning, men detta är en fråga som mycket bekymrar dem som bor i de berörda områdena.

Man kan ha åtminstone tre infallsvinklar på problemen med Malmens flygfält. För det första är dessa miljömässiga. För det andra handlar det om planfrågor om hur Linköping som stad skall utvecklas. För det tredje gäller det de militära frågorna. Man kan också litet grand fundera över hanteringen när ett överklagande inte kan få någon verkan

därför att den åtgärd som överklagas redan har vidtagits när överklagandet bifalls.

Detta är en gammal fråga. Malmens flygfält är till åren kommet, och när det byggdes låg det ett bra stycke utanför staden men ligger nu mitt i den. Ända sedan 70-talet har det förekommit restriktioner för byggan- det i området, och man är där väl medveten om problemen. Buller och luftföroreningar är allvarliga störningar för de boende, framför allt bullret, som upplevs som mycket besvärande för dessa. De har fått erbjudande om att få ljudrutor insatta i huset, men de som bor där be- dömer en sådan åtgärd vara mera kosmetisk, eftersom husen över hu- vud taget inte är byggda för att klara de bullernivåer som det gäller. Det handlar här inte bara om JAS-flygplanet.

Det finns kanske också andra skäl till att det inte gjorts så många provflygningar som avsikten varit.

Enligt planerna har man tänkt sig upp till 2 600 olika flygplansrö- relser, enligt de uppgifter jag har fått. Därför är det viktigt att de boen- de får veta någonting om när ett beslut skall fattas.

Anf. 63 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag förstår problemen. Men nu får vi avvakta Kon- cessionsnämndens beslut. Jag räknar med att det skall komma relativt snart. De uppgifter jag har fått säger att Koncessionsnämnden skall fatta beslut om några veckor. Då får vi se om ärendet överklagas till regeringen. Då kan det ta ytterligare en tid under våren innan det finns ett slutligt beslut.

Jag kan i dag inte säga något om inriktningen på det slutliga beslu- tet. Jag kan inte föregripa regeringsbeslutet.

Anf. 64 MAGGI MIKAELSSON (v)

Herr talman! Kan jag tolka svaret så att om ett för linköpingsborna negativt beslut fattas, dvs. överklagandet lämnas utan åtgärd och det i sin tur överklagas, kommer ärendet upp på regeringens bord? Är det så jag skall tolka uttrycket inom några veckor? Det är viktigt för dem som bor där att veta.

Anf. 65 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Såvitt jag har förstått kommer Koncessionsnämndens beslut inom några veckor. Om det sedan överklagas tas ärendet upp i regeringen. Men då dröjer det ytterligare en tid innan överklagandetiden har gått ut och regeringen kan börja behandla ärendet. Men under våren måste ett beslut fattas.

Anf. 66 MAGGI MIKAELSSON (v)

Herr talman! Det beslut som föranledde min fråga var ett tillfälligt beslut, ett slags delbeslut, för den begäran som har lagts fram för att få göra dessa provflygningar med JAS-planet. Många uppfattar delbeslut som något slags positivt förhandsbesked. Finns det risk för att det kommer nya tillfälliga ansökningar och att de behandlas på samma sätt som den som gäller för januari månad?

Anf. 67 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Nu har tiden för ett slutligt avgörande närmat sig. Därmed tror jag inte att det finns anledning att förvänta sig några ytterligare delbeslut. Nu gäller det ett slutligt beslut som skall fattas så småningom.

Svar på frågor

Anf. 68 MAGGI MIKAELSSON (v)

Herr talman! Ännu en gång tackar jag för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på fråga 1994/95:284 om uppföljning av Riokonferensen

Anf. 69 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Lennart Daléus har till mig ställt följande fråga: På vilket sätt avser regeringen att på ett samlat sätt följa upp de olika uppdragen från Riokonferensen?

Som svar på frågan vill jag säga följande:

Jag delar Lennart Daléus uppfattning att arbetet med lokala Agenda 21 är angeläget. Miljövårdsberedningens arbete med lokala Agenda 21 påbörjades efter miljökonferensen i Rio 1992. Beredningen var då, precis som Lennart Daléus antyder, en av knutpunkterna för detta arbete i Sverige. I dag har över 200 kommuner påbörjat arbete med en lokal Agenda 21, och det är det lokala arbetet som bör prioriteras. Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit oförändrat stöd till detta arbete. Miljövårdsberedningen skall under den kommande mandatperioden arbeta med att integrera miljöarbetet i samhällets olika sektorer. Även detta ligger i linje med Riokonferensens antagna Agenda 21.

Vad gäller den fortsatta uppföljningen av Riokonferensen avser regeringen att tillsätta en kommission med bred förankring i samhällets olika sektorer. Detta skall ske i syfte att utveckla och förankra en nationell strategi för en god livsmiljö och en hållbar utveckling. Detta har regeringen tidigare anmält i sin skrivelse till riksdagen (skrivelse 1994/95:120). Kommissionens arbete skall också ses i ljuset av det extra möte med FN:s generalförsamling 1997 som skall granska och värdera genomförandet av Riokonferensen.

Anf. 70 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Jag tackar naturligtvis miljöministern för svaret. Det andas en förståelse för betydelsen av arbetet med lokala Agenda 21.

Nu är inte min hake om Miljövårdsberedningen som centrum på nationell nivå det viktigaste. Som miljöministern vet har jag en viss kärlek till Miljövårdsberedningen. Men utöver detta saknar jag fortfarande det som kan vara en nationell krok i arbetet för kommunerna att arbeta med lokala Agenda 21. Det viktiga är det som miljöministern understryker, nämligen arbetet i kommunerna.

Jag har märkt när jag har pratat om dessa frågor att det behövs en samlingspunkt, någonstans att utbyta erfarenheter och få stöd. Jag me-

nar inte primärt det ekonomiska stöd som uppenbarligen kommer att fortsätta i enlighet med den tidigare regeringens sätt att hantera det hela. Det är fråga om ett stöd på ett annat sätt. Det är ett idémässigt stöd, en bank av erfarenheter att diskutera kring.

Jag vet att inte minst de ungdomsnätverk som bildades under arbetet, ett av de viktigare är Q 2000, gärna talar i termer av och gärna vill ha rundabordsamtal kring frågor som berörs i deras lokala Agenda 21-arbete.

Jag skall inte säga att kommunerna är vilsna. Men jag märker att det finns ett sökande i kommunerna kring hur de skall gå vidare, utbyta erfarenheter och mycket annat. Jag återvänder till början: Det var där som Miljövårdsberedningen spelade en viktig roll under den tidigare regeringens arbete. Det behövs något nu också.

Jag undrar om miljöministern vill vara med och tillsätta något nytt? Jag tror inte riktigt att den kommission som togs upp i den senare delen av svaret riktigt återspeglar viljan.

Anf. 71 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Jag tror att kommissionen återspeglar precis det Lennart Daléus efterlyser. Det handlar om att följa upp Agenda 21-arbetet på olika sätt, bl.a. det lokala Agenda 21-arbetet. Jag tycker att det lokala Agenda 21-arbetet i Sverige är något av det mest spännande som pågår just nu. Men det gäller samtidigt att finna formerna för att uppmuntra, ge goda exempel, stötta idémässigt, men samtidigt inte försöka gå in från statlig sida och styra det lokala Agenda 21-arbetet.

Jag har haft många kontakter med kommuner och t.ex. Q 2000. Jag har förstått att de flesta vill ha ett idésamarbete, möjligheten att hämta goda exempel, men samtidigt inte en statlig styrning av deras viktiga arbete. Jag tror att kommissionen kommer att bli det vi behöver, både för den lokala och den nationella uppföljningen av Agenda 21.

Anf. 72 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Vi kan naturligtvis ha olika uppfattning om vad arbetet resulterar i. Men under den tidigare regeringens arbete var det aldrig tal om att styra uppifrån. Man erbjöd fora för diskussion. Jag är fullt medveten om att det var i kommunerna som arbetet skulle bedrivas.

Miljöministern är fast förvissad om att det kommer att fungera med en kommission som skall ha till uppgift att utarbeta en strategi för det fortsatta arbetet, inte minst uppföljningen av Riokonferensen. Men jag har svårt att tro, med den erfarenhet jag har av sådant arbete, att det samtidigt är något som lokala företrädare, miljöorganisationer och andra kan samlas kring och använda som forum för debatten. Det är mer av en nationell operatör som drar upp riktlinjer som ofta uppfattas som högt upp och långt borta.

Anf. 73 Miljöminister ANNA LINDH (s)

Herr talman! Med all respekt för Lennart Daléus erfarenhet, tror jag att Lennart Daléus blir litet konservativ ibland och bara vill följa de tidigare arbetsmönstren.

Jag föreslår att Lennart Daléus avvaktar en tid, ser hur kommissionen fungerar och ser hur uppföljningen fungerar. Sedan kan vi komma tillbaka och diskutera vad vi eventuellt behöver göra ytterligare för det lokala Agenda 21-arbetet.

Anf. 74 LENNART DALÉUS (c)

Herr talman! Det vore mig fjärran att försöka framstå som konservativ i dessa frågor. Det får väl arbetet utvisa. Jag tar gärna miljöministerns ambitioner för gott. Jag ser naturligtvis att det finns tid att se vad som händer med kommissionen. I sådana fall får vi säkert anledning att återkomma. Jag skall gärna medverka till en diskussion i dessa talarstolar för att se om kommissionen har fyllt ungdomarnas, kommunernas och de andras krav på närhet till den nationella nivån.

I avvaktan på det får jag önska miljöministern bättre hälsa framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på fråga 1994/95:250 om initiativrätt för regeringen i enskilda utlänningsärenden

Anf. 75 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Georg Andersson har frågat mig om när regeringen kan komma att lägga fram förslag om en lagändring som ger regeringen initiativrätt i enskilda utlänningsärenden.

Det uppdrag den förra regeringen gav en särskild utredare rör regeringens ansvar för praxis i utlänningsärenden och prövningsförfarandet vid ansökan om uppehållstillstånd. De frågeställningar utredaren skall belysa är hur nuvarande styrmedel fungerar och överväga vilka styrmedel regeringen bör ha i utlänningsärenden samt undersöka i vilka avseenden rättssäkerheten vid prövningen av ansökningar om uppehållstillstånd kan ökas.

Vilka styrmedel utredaren kommer att föreslå att regeringen skall ha kan jag i dag naturligtvis varken förutse eller uttala mig om.

Den särskilde utredaren skall senast den 31 mars 1995 avsluta sitt arbete och redovisa sina överväganden och förslag, som kommer att lämnas över till kommittén för översyn av invandrings- och flyktingpolitiken. Den utredningen skall i sin tur avsluta sitt arbete den 1 juli 1995 och kommer då att bl.a. lägga fram förslag om vilka styrmedel som regeringen skall ha till sitt förfogande i utlänningsärenden.

Med den tidsplanering som vi nu arbetar efter kan regeringen lägga fram sitt förslag till riksdagen tidigast vid årsskiftet 1995/96.

Prot. 1994/95:60
14 februari

Svar på frågor

Anf. 76 GEORG ANDERSSON (s)

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret. När Utlänningsnämnden inrättades avhände sig den dåvarande regeringen möjlighet att på eget initiativ avgöra enskilda asylärenden. Bara i de fall Utlänningsnämnden eller Invandrarverket överlämnar ärenden till regeringen får regeringen själv ta ställning till en ansökan om asyl.

Detta förhållande har begränsat regeringens möjligheter att utforma praxis. Utvecklingen har, enligt min mening, visat att det här skapar problem.

Min fråga är föranledd av vad som inträffat i ett antal enskilda ärenden. Senast gällde det familjen Sincaris i Åsele. I det ärendet finns, såvitt jag kan se, åtminstone två intressanta förhållanden som har betydelse för vilken praxis som bör gälla.

Dels gäller det vilka skäl som kan föranleda upphävande av redan utfärdat tillstånd. Dels rör det frågan om i vilken utsträckning regeringens beslut gäller att familjer med barn som kommit före den 1 januari 1993 skall ha rätt till uppehållstillstånd.

Men det förekommer många ärenden av liknande karaktär. Därför menar jag att det är nödvändigt att lagen ändras så att regeringen kan vara mer aktiv när det gäller att ange praxis.

Statsrådet talar om styrmedel. Men av svaret framgår att det är tidigast om ett år som vi kan se fram emot en förändring av den ordning som nu gäller. Jag anser att invandrarministern bör överväga att ta initiativ för att skynda på denna process. Det vore bra för de enskilda asylsökande, det vore bra för debatten och det vore bra också för regeringens agerande i frågan.

Anf. 77 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Förslag skall läggas fram av kommittén, och det kommer att ske vid halvårsskiftet. Därefter skall betänkandet ut på en remissrunda, och det tar sin tid. Därefter kommer ärendet tillbaka till regeringen. Då kan vi börja jobba med det i syfte att utveckla propositioner.

Jag tror inte att det i dag finns förutsättningar att åstadkomma detta snabbare än utifrån dessa tidsrymder.

Vad gäller det fall i Åsele som Georg Andersson påtalade är det fallet överlämnat till regeringen för dess ställningstagande. Utlänningsnämnden har anmält att ärendet är översänt till regeringen och regeringen har ärendet på sitt bord.

Anf. 78 GEORG ANDERSSON (s)

Herr talman! Det enskilda ärendet har som sagt överlämnats till regeringen. Det skedde efter det att jag ställt denna fråga.

Men min fråga är av generell karaktär. Det skulle vara bra om regeringen kunde överväga att bryta ut frågan om praxisbildning från de övriga frågor som ligger i hela utredningsarbetet om asylmottagningen.

Anf. 79 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Regeringen anser att det är väsentligt att hålla samman helheten och kommer att göra en totalförändring i den mån sådana förslag kommer fram; regeringen vill göra alla eventuella förändringar på en gång. Därför kommer jag inte heller att vidta några åtgärder i syfte att tidigarelägga hanteringen av speciellt denna fråga.

Prot. 1994/95:60

14 februari

Svar på frågor

Anf. 80 GEORG ANDERSSON (s)

Jag beklagar detta. Men jag ser fram emot ett snabbt arbete i kommittén och i övrigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på fråga 1994/95:256 om asyl för homosexuella

Anf. 81 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Barbro Westerholm har frågat mig om vilka åtgärder regeringen avser vidta för att möjliggöra asyl för homosexuella.

De asylsökande som på grund av sin homosexualitet riskerar förföljelse vid ett återvändande till hemlandet beviljas i dag uppehållstillstånd av humanitära skäl; de får alltså stanna.

Dagens praxis grundar sig på uttalanden i proposition 1983/84:144, "Riktlinjer för invandrings- och flyktingpolitiken" i vilken föredragande statsråd anförde att denna grupp asylsökande bör få stanna på grund av humanitära skäl, om en samlad bedömning av utlännings situation vid ett återsändande till hemlandet ger anledning till det. Samtidigt konstaterades att detta inte uteslöt möjligheten att homosexuella asylsökande skulle kunna beviljas asyl som de facto-flyktingar, men att det var en fråga för de rättstillämpande myndigheterna att avgöra.

I direktiven till invandrings- och flyktingpolitiska kommittén finns denna frågeställning inte speciellt omnämnd. Jag utgår från att frågan aktualiseras i utredningens diskussioner om vilka som i framtiden skall anses ha skyddsbehov i Sverige – grunderna därför. Utredningen skall avsluta sitt arbete den 1 juli 1995. I väntan på ställningstagande till invandringspolitiken i sin helhet är det regeringens ambition att inte göra fler ändringar i regelsystemet än vad som redan aviserats.

Anf. 82 BARBRO WESTERHOLM (fp)

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Skälet till min fråga är att det, trots att Utlänningsnämnden skall bevilja av humanitära skäl, rapporteras att detta inte fungerar. Man stöder sig nämligen på det aktuella landets lagstiftning och ser inte att den lagstiftningen är en paperstiger och att diskrimineringen, förföljelsen, de facto fortsätter i det aktuella landet.

Men jag hoppas att denna debatt, trots frånvaron av direktiv till utredningen, leder till att kommittén tar upp denna fråga och tydliggör hur vi skall bedöma situationen för homosexuella asylsökande.

Det finns nämligen rader av länder där det råder totalförbud mot manlig homosexualitet, i exempelvis Armenien, Aserbajdsjan, Bosnien-Hercegovina, Cypern, Georgien, Makedonien, Moldavien, Vitryssland; jag kan rabbla upp en hel rad länder i såväl Europa, Asien och Afrika som i Sydamerika. I Nordamerikas förenta stater finns det också en fientlig inställning mot homosexuella.

Och det gäller att arbeta mot denna diskriminering och att ändra attityder. Jag anser att Sverige aktivt bör arbeta mot den diskriminering och förföljelse som här sker, dels i bedömningen av asylansökningar och i den utformning av utlänningslagen som skall följa Genèvekonventionens definition av flykting, dels i internationella organ.

Anf. 83 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Låt mig helt kort notera att i den proposition som den förra socialdemokratiska regeringen lade fram 1990/1991, och som vi i dagligt tal brukar kalla Maj-Lis lilla lila, finns ett resonemang kring de homosexuella och kring könsstämpningar. Jag utgår från att den tillsatta kommittén ser över dessa frågor utifrån de utgångspunkter som finns där. Det är nämligen den propositionen som i huvudsak är underlag för våra direktiv till kommittén. Det vore underligt om dessa frågor då förbigås.

Anf. 84 BARBRO WESTERHOLM (fp)

Herr talman! Jag tar denna debatt som intäkt för att frågan kommer att följas upp både av utredningen och av regeringen när det blir dags att lägga fram proposition i ärendet.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på frågorna 1994/95:262 och 269 om asylsökande judar från f.d. Sovjetunionen

Anf. 85 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Dan Ericsson har frågat mig om jag är beredd att vidta åtgärder för att ge ökade möjligheter för judar från f.d. Sovjetunionen att få asyl och Marianne Andersson vilka åtgärder jag tänker vidta när det gäller behandlingen av asylsökande judar från f.d. Sovjetunionen. Jag besvarar frågorna tillsammans.

Som minister får jag inte lägga mig i fristående myndigheters beslut. Statens invandrarverk och Utlänningsnämnden är självständiga myndigheter och fattar sina beslut självständigt. När Invandrarverket eller Utlänningsnämnden vill ha regeringens vägledning lämnar de över ett ärende till regeringen. Vad gäller judar från f.d. Sovjetunionen har man också gjort så. Senast i november 1993 fattade regeringen beslut som lägger fast praxis i dessa frågor.

Jag utgår från att myndigheterna följer gällande praxis men också anpassar den till förändringar som kan inträffa. Myndigheterna prövar varje enskilt fall och gör en bedömning av den enskilda individens

skyddsbehov och huruvida de motsvarar de krav som ställs i svensk utlänningslagstiftning. Bland judar från f.d. Sovjetunionen är det i jämförelse med andra grupper en hög andel som får stanna vilket tyder på att myndigheterna bedömer att många, dock inte alla, har skyddsbehov eller humanitära skäl för att få tillstånd att stanna i Sverige.

Självfallet är det så att jag, även om det är myndigheterna som fattar beslut i de allra flesta fall, noga följer utvecklingen och situationen för judar som lever i f.d. Sovjetunionen. För att göra detta har jag bl.a. tagit initiativ till att några av mina medarbetare i regeringskansliet tillsammans med personer som är engagerade i frågeställningen skall resa till ett par länder i f.d. Sovjetunionen för att på plats studera frågorna. Denna resa förbereds nu, och jag har tänkt att gruppen bör få en bred sammansättning.

Jag kommer också under våren att arrangera ett seminarium vilket jag hoppas skall ge en bred belysning av situationen för judar i f.d. Sovjetunionen.

Anf. 86 MARIANNE ANDERSSON (c)

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det är klart att jag tycker att det är positivt att invandrarministern tar dessa frågor på så stort allvar att han skickar över en delegation för att studera dem. Egentligen tycker jag att invandrarministern skulle åka med själv. Jag hoppas också att man studerar dessa frågor och inte bara träffar officiella representanter, utan verkligen går på djupet och träffar folket, så att man får veta hur det är. Utlänningsnämnden gjorde en resa av detta slag. Man kom tillbaka och sade att det inte fanns några problem. Det är uppenbarligen felaktigt.

Seminarier är också bra. Men jag förutsätter att inga nu fattade utvinningsbeslut verkställs och att inga fler beslut fattas, i avvaktan på resultatet av resan och seminariet. Om så sker faller ju syftet.

Det finns många frågor man vill ställa och mycket man kan säga när det gäller judarnas situation i f.d. Sovjetunionen. I ett frågesvar här i höstas sade invandrarministern att det har skett förbättringar. Jag undrar varifrån det uttalandet kommer, vad det grundas på och vilka förbättringar som har skett. I november 1994, ungefär samtidigt med den aktuella frågedebatten, utfärdade Helsingforskommittén för mänskliga rättigheter en varning till alla ESK-stater, som det hette då, för den växande faran när det gäller extremt nationalistiska rörelser i Ryssland. De omfattar öppet deklarerad nazism och fascism osv. Man fortsatte med att uppmana ESK-staterna att uppmärksamma att situationen börjar bli mycket hotande och att sätta press på den ryska regeringen. Därför ställer jag denna fråga, i första hand till invandrarministern.

Anf. 87 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret också denna gång. Vi hade en debatt här i kammaren den 15 november. Då hävdade statsrådet att man inte har ändrat praxis vad gäller just judiska flyktingar från f.d. Sovjet. Jag har i dag uppgifter om en annan verklighet. De uppgifterna säger att i Stockholmsområdet mottog under det sista

kvartalet 1994 tio rysk-judiska familjer avvisningsbeslut, medan tre familjer fick stanna. Under de tidigare nio månaderna var det ett omvänt förhållande. Ca 45 asylsökande rysk-judiska familjer fick positivt besked, medan 16 familjer avvisades. Om dessa uppgifter stämmer, vilket jag inte har någon anledning att betvivla, finns det starka skäl att tro att en praxisförändring inträtt. Om det har skett i samband med regeringsskiftet eller inte skall jag låta vara osagt. Men formuleringarna i statsrådets svar förra gången var litet oroväckande. Då sade statsrådet att de trakasserier som tidigare förekommit från statens och samhällets sida har upphört, både i Ryssland och Ukraina, och att det är det viktiga. Men så är det ju inte, herr talman. Det är inte det som är det viktiga.

Den tidigare regeringen ansåg att det som kallas folklig antisemitism – hur otäckt begreppet än är används det i dessa sammanhang – skulle vägas in vid bedömande av asylsökande flyktingar från f.d. Sovjetunionen. Det finns en skillnad i hållning från denna regerings sida och den tidigare regeringen. Det kan vara det som har gett de resultat jag tidigare redovisade, ett ökat antal avvisningar.

Jag ser fram mot den resa som statsrådet talar om. Jag vill dock ställa ungefär samma fråga som Marianne Andersson. Är detta besked tillräckligt för att Utlänningsnämnden nu inte skall fatta några beslut om ytterligare avvisningar innan vi får denna undersökning till stånd?

Anf. 88 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Jag vill börja med att notera den bristande kunskap som uppenbarligen finns när det gäller hanteringen av dessa ärenden. Det var den borgerliga regeringen som under sin mandatperiod stängde dörren för regeringens möjligheter att styra praxis. När man inrättade Utlänningsnämnden gav man inte regeringen möjlighet att styra. Regeringen var hänvisad till att myndigheterna själva skulle överlämna ärenden till regeringen. Alltså sitter vi i dag utan styrmöjligheter. Det var, precis som jag svarade på Georg Anderssons fråga, ett av problemen. Det noterade också den borgerliga regeringen under slutet av mandatperioden och tillsatte en enmansutredning. Det är viktigt att komma ihåg.

Det framförs insinuationer att den socialdemokratiska regeringen skulle ha en annan hållning när det gäller judarna. Det finns ingen sådan annorlunda hållning. Vi har inte på något sätt gett uttryck för någon uppfattning som skulle vara annorlunda eller hårdare mot de asylsökande judarna.

Tillbaka till Marianne Anderssons funderingar. Marianne Andersson sade att Utlänningsnämnden efter sin resa sade att det inte fanns några problem. Det sade man inte. Det visas också av det faktum att ett ganska stort antal personer från f.d. Sovjetunionen har fått uppehållstillstånd i Sverige.

Vad vi har sagt i våra rapporter är att det inte finns någon samhällslig antisemitism i dessa länder. Det står inte inskrivet i några författningar eller lagar. Men det innebär inte att man inte kan känna sig eller vara förföljd. Det är också de skäl som har åberopats av många som har haft grund för att få asyl. Därför har de också fått stanna.

Jag vet inte om det är fler som har avvisats än tidigare. Jag har inte sett den statistiken. Om det är på det sättet kan det också bero på att de personer som har kommit nu har haft mindre tungt vägande skäl än de som kommit tidigare. Det behöver inte vara såsom det beskrevs här tidigare.

Prot. 1994/95:60
14 februari

Svar på frågor

Anf. 89 MARIANNE ANDERSSON (c)

Herr talman! Det är riktigt att beslutet om Utlänningsnämnden fattades under den förra mandatperioden. Jag hoppas att det inte finns någon annorlunda hållning från den nya regeringen. Jag vill inte påstå det. I alla fall är det fler som har fått ta emot avvisningsbeslut under det senaste halvåret. Den statistiken stämmer säkert. Det kan bero på att det är andra fall. Det kan bero på att det är fler ensamstående osv.

Det som är viktigt är att man tar på allvar de problem som finns i länderna i f.d. Sovjetunionen när det gäller antisemitism. Det var inte heller förut så att antisemitismen var formellt sanktionerad i Sovjet-samhället. Men man levde efter den. Myndigheterna osv. levde efter den. Det skedde med myndigheternas tysta medgivande. Det sitter samma människor i myndigheterna i dag. Antisemitismen finns kvar där. Den jude som anmäler trakasserier får inget gehör, ingen hjälp eller stöd någonstans. Skillnaden för den enskilda personen är inte särskilt stor – man är förföljd för att man är jude.

Anf. 90 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Leif Blomberg säger nu att det finns bristande kunskaper. Jag kanske får returnera med att säga att det är litet uppseendeväckande när statsrådet säger att han inte känner till antalet avvisningsbeslut. Det är tre månader sedan jag ställde denna fråga förra gången och undrade hur det ligger till. Nu säger statsrådet att han inte känner till statistiken över antalet avvisningar och beviljade asyl. Det tycker jag att Leif Blomberg borde ta reda på rätt snart. Det kan ge en annan bild än den jag beskrev. Men om den bild jag beskrev är den riktiga, då har det hänt någonting.

Det kan vara så som statsrådet i frågesvaret säger, att man inte uppfattar det så att det pågår trakasserier från samhällets sida. Det är det viktiga. Då har man en annan hållning än den tidigare regeringen. Det handlar också om den s.k. folkliga antisemitismen.

Jag vill upprepa min fråga: Kan ministern, i avvaktan på resan och utredningen, ge någon som helst signal när det gäller avvisningsbeslut från Utlänningsnämndens sida?

Anf. 91 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Folklig antisemitism är just skälet till att de judar som söker uppehållstillstånd i Sverige får det. De får det på den grunden att de känner sig förföljda och är förföljda, utan att staten för den skull står för förföljelsen eller att det är inskrivet i någon form av lag, förordning eller författning.

Vi har inte ändrat ett kommatecken i den tidigare praxisen. Den ligger som den ligger, och någon förändring därvidlag har inte gjorts. Vi

har också klart uttalat att vi inte har någon som helst avsikt att förändra den praxis som den borgerliga regeringen har lagt fast senast i sitt beslut 1993. Jag har ingen sådan avsikt.

Anf. 92 MARIANNE ANDERSSON (c)

Herr talman! Jag skulle vilja ha ett besked om det blir några verkställigheter eller fler beslut innan resan och seminariet är avklarade.

Jag ställde en fråga i mitt första inlägg om vad som var grunden för uttalandet, att det under senare tid skulle ha blivit bättre. Helsingforskommittén gör samtidigt ett mycket allvarligt och kraftfullt uttalande i motsatt riktning.

Anf. 93 DAN ERICSSON (kds)

Herr talman! Bristen på besked är frapperande, och det oroar mig starkt. Kan vi få ett svar på de frågor som ställts här, vore jag oerhört tacksam.

Det finns tydligen olika uppfattningar. Ministern vet inte hur många avvísningar det handlar om. Jag har uppgifter som tyder på att avvísningarna har ökat högst dramatiskt sedan regeringsskiftet. Vad det beror på vet inte jag. Jag har inte insinuerat någonting, utan jag bara konstaterar vad statsrådet har sagt i tidigare debatter, vad praxisen var från den förra regeringens sida och hur situationen nu kan tänkas se ut. Det vore bra att få ett underlag för att se om det verkligen är så att antalet avvísningar ökat dramatiskt.

Kan vi inte, ministern, få ett besked? Kom då inte och säg att ministern inte kan göra någonting därför att det här är myndigheternas sak! Också en invandrarminister har faktiskt möjlighet att agera och uttala sig i olika frågor.

Anf. 94 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Det är mycket enkelt för både Marianne Andersson och Dan Ericsson att i talarstolen ställa nya frågor och be om preciseringar av statistiken och annat. Men ni ställer nu nya frågor. Jag har inte statistiken i näven så att jag exakt kan ange antal hit eller dit, kors eller tvärs. Ni har inte frågat om detta i de skriftliga frågorna. Reglerna för denna frågestund är sådana att ni på förhand skall ange vad ni vill fråga om. Det har jag svarat på.

Andelen judar från f.d. Sovjetunionen som får sin asylansökan beviljad i Sverige ligger runt 60 %. I många fall kan skälen variera. Det är samma sak med alla andra folkgrupper. Ibland kommer det människor med mycket tunga och starka skäl som får stanna. Andra gånger kommer det människor med tunnare skäl och magrare argument. De får avvísningsbeslut. Så är det i dessa sammanhang.

Sedan ställer ni frågan, och avkräver ministern ett svar på, om Utlänningsnämnden kommer att inställa avvísningarna. Det är en anmärkningsvärd fråga ställd av två riksdagsmän. Ni borde veta att jag icke kan påverka Utlänningsnämndens beslut.

Herr talman! I min skriftliga fråga till statsrådet framkommer det mycket tydligt att jag tyckte att nuvarande ordning inte är tillfredsställande, att det är alldeles för många utvisningar och att skälen därtill inte är tillräckligt starka. Jag frågade vilka åtgärder statsrådet vill vidta. Men vi har inte hört någonting om statsrådets åsikt, om statsrådet har en uppfattning om situationen för judarna i f.d. Sovjetunionen.

Svar på frågor

Inte heller har jag fått svar på frågan om en positiv utveckling. Säger statsrådet i talarstolen att det har varit en positiv utveckling är det ganska intressant för oss att få veta vari den består och vad statsrådet grundar det uttalandet på, när jag samtidigt har uttalandet från Helsingforskommittén.

Herr talman! Jag har inte begärt att statsrådet skall ha statistiken. När Leif Blomberg tyckte att det fanns bristande kunskap tillät jag mig faktiskt ställa frågan. Det var för tre månader sedan vi senast hade en debatt i detta ämne. Frågan är inte ny. Ändå kommer statsrådet hit utan att ha fakta på bordet. Det var det som gjorde att jag ville följa upp frågan.

Är det ändå inte så, Leif Blomberg, att ett statsråd har möjlighet att avge en uppfattning i frågan?

Min ursprungliga fråga har inte heller besvarats. Jag frågade om statsrådet är beredd att vidta några åtgärder för att ge ökade möjligheter för judar från f.d. Sovjetunionen att få asyl. Åtgärden är den att man skall skicka människor för att titta på läget. Men det är inte svar på själva frågan om ökade möjligheter på de bedömningsgrunder som den förra regeringen hade.

Herr talman! Vad jag sagt tidigare upprepar jag nu: Den socialdemokratiska regeringen har ingen önskan att ändra praxis när det gäller våra judar. Det har jag sagt många gånger förut. Det skrev jag också i ett pressmeddelande där vi talade om att vi ämnade göra en delegationsresa med departementsfolk med bred förankring och, på det sätt som Marianne Andersson talade om, prata med människor för att få en bred uppfattning. De behöver inte vara några företrädare för officiella myndigheter.

Jag tycker att det är viktigt att påpeka att det är en allvarlig och seriös verksamhet som vi vill inleda, nämligen att försöka åstadkomma ett bättre underlag, i den mån det brister i det gamla, för framtida bedömningar. Efter delegationsresan kan vi ha en djuplodande debatt och dialog i seminarieform, där vi gemensamt kan försöka utröna huruvida antisemitismen breder ut sig och hur situationen är i det forna Sovjetunionen. Det tycker jag är ett väldigt viktigt besked. Något annat besked kan jag inte lämna här i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på fråga 1994/95:263 om avvisning av asylsökande

Anf. 98 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Ulla Hoffmann har frågat mig om regeringen avser att vidta några åtgärder för att se till att avvisningar av asylsökande inte sker till länder som inte anses säkra av FN:s flyktingkommissariat och Amnesty International.

Det är min uppfattning att både Invandrarverket och Utlänningsnämnden väger in de synpunkter som UNHCR och/eller Amnesty International har i de avvisningsbeslut man fattar. Det gäller även bedömningar om ett land kan anses säkert för den enskilde. Det finns därför inte något skäl för regeringen att vidta några åtgärder i den här frågan.

Då Ulla Hoffmann, som framställt frågan, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet, medgav förste vice talmannen att Eva Zetterberg i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 99 EVA ZETTERBERG (v)

Herr talman! Jag tackar för möjligheten att ta emot svaret i Ulla Hoffmanns ställe, och jag vill också tacka för svaret till Ulla Hoffmann.

Jag vill börja med att uttrycka samma förhoppning som finns i Leif Blombergs svar, nämligen att Invandrarverket och Utlänningsnämnden i sina bedömningar i avvisningsärenden väger in synpunkter från både UNHCR och Amnesty International. Sedan tror jag att vi skiljer oss åt i uppfattningen huruvida de gör detta. I de fall av olika slag som har kommit till vår kännedom är det helt uppenbart att man inte har tagit de alarmerande rapporter som kommit från UNHCR och Amnesty International på allvar.

Ulla Hoffmann har åberopat ett enskilt ärende om en kvinna som kommer från Irak och nu skall utvisas till Syrien. Man har bl.a. hävdats att det är första asylland. Men det gäller en person som har en mycket liten anknytning till Syrien. Syrien är över huvud taget inte ett säkert första asylland.

Jag vill hänvisa till utlänningslagen från 1989, som en socialdemokratisk regering lade fram förslag om. Där nämns just detta att det land man utvisar en person till skall vara säkert, bl.a. lagligt sett. Syrien har inte undertecknat 1951 års flyktingkonvention och uppvisar inte heller i praxis den här säkerheten.

Jag vill föregripa ett svar från Leif Blomberg att han inte kommenterar enskilda fall, genom att fråga om regeringen har möjlighet att till Invandrar- och flyktingkommittén, som arbetar med de här frågorna, ge uppdraget att undersöka hur lagen tillämpas och i vilken utsträckning Utlänningsnämnden och Invandrarverket tar in faktiska rapporter om läget i världen när man gör bedömningarna.

Anf. 100 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Vi känner inte till det fall som Ulla Hoffmann har tagit upp – det går inte att identifiera – och vi vet alltså inte på vilken grund Ulla Hoffmann har formulerat sin fråga. De uppgifter vi har fått fram är

att avvisning av en asylsökande irakisk medborgare till Syrien sker när han tidigare har vistats där länge. Det är aldrig fråga om så kort tid som anges i frågan.

Vi har också fått fram att varken UNHCR eller Amnesty har ingripit i något ärende och motsatt sig avvisning till Syrien. UNHCR har uppmanat svenska myndigheter att alltid i förväg ta reda på om en person kommer att släppas in i Syrien. Detta är något som har skett och alltid sker, även utan UNHCR:s påpekande, innan en verkställighet påbörjas, exempelvis via bistånd av svenska ambassaden i Damaskus.

Det är mycket viktigt att vi har dessa fakta på bordet. Det är de svenska myndigheternas tillämpning. Mot den bakgrunden finner jag inget skäl att svara ja på den fråga som Eva Zetterberg ställde.

Anf. 101 EVA ZETTERBERG (v)

Herr talman! Jag skall börja med frågan om att Invandrar- och flyktingkommittén borde få detta uppdrag, därför att frågan har en generell betydelse. Bl.a. UNHCR har påpekat detta, vilket framgår av protokoll från Flyktingpolitiska rådet. UNHCR:s chef Lennart Kotsalainen har just påpekat att den nuvarande tillämpningen av begreppet säkert första asylland och inre flyktalternativ kan komma att undergräva asylrätten. Detta har framförts som ett mycket starkt önskemål.

Jag vill hävda att det finns klara och entydiga fall, nämligen bl.a. just det fall som Ulla Hoffmann har återopat. Det gäller en irakisk medborgare som har vistats i Syrien två veckor 1990 och en mycket kort period på 80-talet, utan att ha någon som helst anknytning till landet i fråga. Detta har i det enskilda fallet påpekats av UNHCR och av Amnesty International, som just har krävt garantier när denna person skall avvisas till Syrien, så att hon kan vara säker för sin framtid där.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på fråga 1994/95:274 om flyktingbarn och FN:s barnkonvention

Anf. 102 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Barbro Westerholm har frågat mig vad regeringen avser att göra för att Sverige skall leva upp till FN:s barnkonvention vad avser flyktingbarn.

Jag håller med Barbro Westerholm om att det är mycket viktigt att barns och ungdomars behov och rättigheter sätts i centrum. Detta gäller alla barn, även flyktingbarn.

En av de första åtgärderna som jag vidtog, efter det att jag fått ansvar för flykting- och invandringsfrågor, var därför att inom ramen för den parlamentariska kommittén, som ser över hela invandrings- och flyktingpolitiken, begära en översyn av hur myndigheterna tillämpar svensk lag och beaktar det åtagande som Sverige gjort i och med anslutningen till FN:s konvention om barnens rättigheter. Uppdraget skall

Prot. 1994/95:60
14 februari

Svar på frågor

genomföras med förtur och redovisas till regeringen redan i och med mars månads utgång. Därefter får vi ta ställning till eventuella åtgärder.

Anf. 103 BARBRO WESTERHOLM (fp)

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret.

Frågan är viktig, och den är föranledd av debatt om flera fall som har inträffat, både nu och tidigare. Socialstyrelsen och Invandrarverket hade en utfrågning om barn till asylsökande, och den redovisades 1994 i en rapport. Av rapporten framgår att beslut om utvisning ofta fattas utan att någon bedömning har gjorts av barnens behov, och att avvisningsbeslutet kan medföra att familjer med barn ofta gömmer sig.

Utfrågningen visade också att barn som hålls gömda bevisligen far illa. De har levt i skuggan av sina föräldrars politiska aktivitet innan de flydde till Sverige. Barnen har redan på grund av detta förlorat en del av sin barndom. Många av dem bär sedan på svåra minnen, vilket leder till att de får mardrömmar eller s.k. flash-backs dagtid, depressioner, apati och psykotiska tillstånd. Man har iakttagit depression även hos spädbarn.

Jag lyssnade för några veckor sedan till en debatt mellan ansvarig myndighet och barnläkare, och det var uppenbart att det fanns en brist på förståelse för barns speciella behov och tidsbegrepp. Genom att man inte tar hand om barn till asylsökande på ett ur barnens perspektiv tillfredsställande sätt, anser jag att man bryter mot flera av barnkonventionens paragrafer. Barnombudsmannen har också påpekat att barnkonventionens intentioner måste tas in i utlänningslagen.

Jag emotser redovisningen av utredningen i slutet av mars och hoppas att beslut också kommer att fattas med förtur här i Sveriges riksdag. Barn har ett annat tidsperspektiv än vuxna.

Anf. 104 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s)

Herr talman! Vi har samma uppfattning när det gäller omsorgen om barnen – det är viktigt att vi håller fanan högt. Därför har den här frågan förtur i kommittén, för att vi snabbt skall få fram uppgifterna. Därefter ämnar vi, om det finns skäl till detta, vidta de åtgärder som krävs av oss.

Samtidigt måste vi erinra om att barnkonventionen inte är svensk lag. Vad riksdagen har gjort är att ställa upp lagen och fundera om barnkonventionens anda och mening står i överensstämmelse med den svenska lagstiftningen. Man har sedan gjort korrigeringar och sagt att vi nu har en lag som i sin tillämpning också tar hänsyn till vad vi själva har skrivit under i FN:s barnkonvention. Våra myndigheter har sedan att tillämpa den.

Det är mycket viktigt att göra distinktionen att det är på det sättet det har gått till. Jag vet också att enskilda riksdagsledamöter och även partier har motionerat om att vi skall gå mycket längre i vår lagstiftning för att på ett ännu bättre sätt uppfylla andan och meningen i barnkonventionen. Men det är en annan fråga.

Herr talman! Herr statsråd! Sverige har ratificerat barnkonventionen, men vi har också drivit fram utformningen av den – Sverige har varit en spjutspets. Därför är det mycket viktigt att vi i vår lagstiftning åtminstone lever upp till konventionens intentioner. Det gör vi inte när det gäller bl.a. asylbarnen.

Därför tycker jag att det är bra att det här ärendet behandlas med förtur. Jag kommer att följa handläggningen noga, och jag hoppas att regeringen snart återkommer med förslag om de förändringar som behöver göras i svensk lagstiftning för att vi skall leva upp till konventionen.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på fråga 1994/95:272 om flyttning av statlig verksamhet m.m. från Östersund

Anf. 106 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Herr talman! Rune Berglund har frågat mig om regeringen avser att utreda de regionalpolitiska konsekvenserna av de rationaliseringsåtgärder som nu genomförs i statliga verk och bolag.

I årets budgetproposition föreslår regeringen utgiftsminskningar på 21,7 miljarder kronor, varav 8 miljarder hänförs sig till besparingar i de statliga myndigheternas anslag. (2,4 miljarder kronor för hela budgetåret 1995/96 och totalt 5,6 miljarder kronor år 1998). Det statsfinansiella läget kräver fortsatta besparingar och strukturförändringar inom hela den statliga förvaltningen.

Riksdagen har den 1 juni 1994 godkänt nya riktlinjer för förvaltningsmyndigheternas ledningsformer. Riksdagsbeslutet innebär bl.a. att alla myndigheterna i fortsättningen i regel själva får bestämma sin inre organisation. Det är således de enskilda myndigheterna som själva bestämmer på vilket sätt verksamheten kan effektiviseras så att besparingsmålen kan uppnås. Myndigheternas instruktioner ändras nu successivt i denna del.

I frågan berörs de effekter som kan uppstå om Tullverket och kriminalvården upphör med sina verksamheter i Östersund. När det gäller Tullverket är det i huvudsak verket självt som tar ställning till hur verksamheten skall organiseras och rationaliseras på grundval av de krav som riksdagen och regeringen beslutar om. När det gäller kriminalvården är det regeringen som, efter förslag från Kriminalvårdsstyrelsen, beslutar om inrättande respektive nedläggning av anstalter och häkten.

Enligt verksförfordningen skall myndigheterna se till att verksamheten bedrivs författningen enligt och effektivt och anpassas till de krav som ställs på dem. I denna samlade bedömning skall bl.a. beaktas de krav som ställs av hänsyn till regionalpolitiken.

Regeringen kommer att vidta åtgärder för att förbättra uppföljningen av organisations- och strukturförändringar inom statsförvaltningen. Effekterna av organisations- och strukturförändringarna skall kunna

bedömas avseende de ekonomiska, verksamhetsmässiga och personalmässiga konsekvenserna. Uppföljningarna skall vara återkommande och kommer att redovisas för riksdagen.

Regeringen följer också noga den regionala utvecklingen och avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Anf. 107 RUNE BERGLUND (s)

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret.

Det som händer föränleds naturligtvis av det finansiella läget. Vi kan i statsrådets svar se att det handlar om stora rationaliseringar och besparingar.

En del i detta gäller besparingar. En normal och naturlig kostnadseffektivisering måste alla acceptera. Det var kanske inte så mycket det det handlade om när Evert Ljusberg förra veckan kom hit med säckarna med alla protester från Jämtland. Det finns även där en förståelse och ett krismedvetande när det gäller rationaliseringsåtgärder som är föränledda av ny teknik och nya arbetsmetoder.

Det jämtarna är litet oroliga för är att det sedan vi fick den här sektorsstyrningen tycks som om många statliga bolag och verk fattar samma beslut, nämligen att flytta därifrån. Den oro man kan känna är att detta kan ge signaler till andra aktörer som är beroende av statlig service och att detta också kan få konsekvenser för regionalpolitiken i framtiden.

Jag tror att det här är en allvarlig fråga. Även om myndigheter enligt verksförordningen skall se till att beakta de krav som ställs med hänsyn till regionalpolitiken, tycker jag att informationen i det här fallet inte har fungerat bra.

Anf. 108 Statsrådet JAN NYGREN (s)

Herr talman! Det är naturligtvis inte bara jämtarna som är oroliga. Det finns oro även i andra delar av landet, och det är fullt förståeligt. Däremot tror jag att det är viktigt att man ser huvudingrediensen i regeringens ekonomiska politik, nämligen de åtgärder som tar sikte på att bringa ner statsskulden och på det viset långsiktigt klara sysselsättningsproblemen. Man får inte låta enskildheter, som kan vara nog så knepiga, skymma detta faktum, som är lika viktigt för Jämtland som för andra delar av landet.

Icke förty kan det här naturligtvis, inte minst kortsiktigt, få effekter som kan vara bekymmersamma. Jag sade i mitt svar: "Regeringen följer noga den regionala utvecklingen och avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor." Det betyder mer i klartext att jag vet att arbetsmarknadsministern kommer att titta på regionalpolitiken från de här utgångspunkterna, och då inte naturligtvis bara effekterna av eventuella neddragningar i statliga verk, utan han kommer att se på helheten. Detta blir ändå en del, en pusselbit, i det som då skall värderas. Det betyder också att arbetsmarknadsministern avser återkomma, sannolikt redan i vår, med någon typ av bedömning av läget.

Någon regelrätt utredning kan jag därför inte utlova men väl att vi, under Arbetsmarknadsdepartementets ledning, kommer att följa ut-

vecklingen, och då finns ju möjligheter att återkomma, om vi upptäcker något som är mer alarmerande än det vi har förväntat oss.

Prot. 1994/95:60
14 februari

Anf. 109 RUNE BERGLUND (s)

Herr talman! En stor del av problematiken kan bestå i informationsklyftor. Det som litet grand har förvånat folk från kommuner och landsting i Jämtland, särskilt i Östersund, är att man har sagt att man behöver spara pengar och rationalisera och att man då fattar ett beslut om att flytta men att man inte har fört några diskussioner med landsting, kommuner och andra intressenter om på vilket sätt verksamheten skulle kunna göras bättre och billigare där den finns. Det borde man enligt min mening ha gjort. Framför allt bör man informera de kommunala företrädarna i sådana här ärenden.

I övrigt har jag inget att tillägga. Tack för svaret!

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

1994/95:146 till jordbruksutskottet

23 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Motioner

med anledning av prop. 1994/95:118 Lagstiftning med anledning av

Sveriges anslutning till Europeiska atomenergigemenskapen

1994/95:N10 av Per Westerberg m fl. (m)

1994/95:N11 av Lennart Daléus (c)

1994/95:N12 av Eva Goës (mp)

med anledning av prop. 1994/95:128 Ändring i telelagen (1993:597),
m.m.

1994/95:T25 av Wiggo Komstedt m. fl. (m)

med anledning av prop. 1994/95:135 Ändrade ersättningsregler i lagen
(1983:292) om införande av vattenlagen (1983:291)

1994/95:Bo7 av Knut Billing m. fl. (m)

med anledning av prop. 1994/95:136 Överklagande av beslut enligt
arbetsmiljölagen

1994/95:A23 av Ingrid Burman och Hans Andersson (v)

med anledning av skr. 1994/95:116 Konvention om kärnsäkerhet

1994/95:N9 av Eva Goës (mp)

Svar på frågor

med anledning av skr. 1994/95:127 Ungdomsfrågor
1994/95:Kr1 av Juan Fonseca (s)
1994/95:Kr2 av Ola Ström m. fl. (fp)
1994/95:Kr3 av av Ewa Larsson (mp)
1994/95:Kr4 av Inger Davidson och Fanny Rizell (kds)

24 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 13 februari

1994/95:57 av *Juan Fonseca* (s) till statsrådet Pierre Schori om lokaliseringen av biståndsmyndigheten

1994/95:58 av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern om Tjetjenien

Interpellationerna publiceras i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 februari.

25 § Anmälan om fråga

Anmäldes att följande fråga framställdes

den 13 februari

1994/95:286 av *Johan Lönnroth* (v) till statsministern om Näringslivsrådet

Frågan publiceras i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 februari.

26 § Kammaren åtskildes kl. 16.16.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

LENA JÖNSSON

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om kompletteringsval till krigsdelegationen	1
3 § Meddelande om svar på interpellation	1
4 § Svar på fråga 1994/95:248 om rättshjälpslagen och bi-trädesbyten	2
Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	2
Anf. 2 SIGRID BOLKÉUS (s).....	3
5 § Svar på fråga 1994/95:278 om bristen på kriminalvårdsplatser m.m.....	3
Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	3
Anf. 4 BIRGIT HENRIKSSON (m).....	4
Anf. 5 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	5
Anf. 6 BIRGIT HENRIKSSON (m).....	5
6 § Svar på fråga 1994/95:283 om EU och patent på bioteknikområdet	5
Anf. 7 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	5
Anf. 8 LENNART DALÉUS (c)	6
Anf. 9 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	7
Anf. 10 LENNART DALÉUS (c)	7
Anf. 11 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	7
Anf. 12 LENNART DALÉUS (c)	8
Anf. 13 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	8
Anf. 14 LENNART DALÉUS (c)	8
Anf. 15 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	8
7 § Svar på fråga 1994/95:285 om åtgärder mot försäkringsbedrägerier	9
Anf. 16 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	9
Anf. 17 BIRGIT HENRIKSSON (m).....	10
Anf. 18 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s).....	10
Anf. 19 BIRGIT HENRIKSSON (m).....	10
8 § Svar på frågorna 1994/95:267 och 268 om kostnaden för staten på grund av Pakistans arméchefs besök, m.m.	11
Anf. 20 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s).....	11
Anf. 21 YVONNE RUWAIDA (mp).....	11
Anf. 22 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	12
Anf. 23 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s).....	12
Anf. 24 YVONNE RUWAIDA (mp)	12
Anf. 25 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s).....	13
Anf. 26 YVONNE RUWAIDA (mp)	13

9 § Svar på fråga 1994/95:280 om flygverksamheten på Malmens flygplats	13
Anf. 27 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)	13
Anf. 28 JAN JENNEHAG (v)	13
Anf. 29 Försvarsminister THAGE G PETERSON (s)	14
Anf. 30 JAN JENNEHAG (v)	14
10 § Svar på fråga 1994/95:275 om lärare och informations-teknologi.....	14
Anf. 31 Utbildningsminister CARL THAM (s)	14
Anf. 32 ULF MELIN (m)	14
Anf. 33 Utbildningsminister CARL THAM (s)	15
Anf. 34 ULF MELIN (m)	15
Anf. 35 Utbildningsminister CARL THAM (s)	16
Anf. 36 ULF MELIN (m)	16
11 § Svar på fråga 1994/95:279 om kommunernas satsning på allergisanering	16
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	16
Anf. 38 ESKIL ERLANDSSON (c)	17
Anf. 39 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	17
Anf. 40 ESKIL ERLANDSSON (c)	18
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	18
Anf. 42 ESKIL ERLANDSSON (c)	18
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	19
Anf. 44 ESKIL ERLANDSSON (c)	19
Anf. 45 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)	19
12 § Svar på fråga 1994/95:276 om principer vid tillsättning av tjänst som domprost.....	19
Anf. 46 Civilminister MARITA ULVSKOG (s).....	19
Anf. 47 MARGITTA EDGREN (fp)	20
Anf. 48 Civilminister MARITA ULVSKOG (s).....	20
Anf. 49 MARGITTA EDGREN (fp)	21
Anf. 50 Civilminister MARITA ULVSKOG (s).....	21
Anf. 51 MARGITTA EDGREN (fp)	21
13 § Svar på fråga 1994/95:251 om importen av uran.....	22
Anf. 52 Miljöminister ANNA LINDH (s)	22
Anf. 53 DAN ERICSSON (kds)	22
Anf. 54 Miljöminister ANNA LINDH (s)	23
Anf. 55 DAN ERICSSON (kds)	23
Anf. 56 Miljöminister ANNA LINDH (s)	24
Anf. 57 DAN ERICSSON (kds)	24
Anf. 58 Miljöminister ANNA LINDH (s)	24

Anf. 59	DAN ERICSSON (kds).....	24
Anf. 60	Miljöminister ANNA LINDH (s).....	24
14 §	Svar på fråga 1994/95:281 om bullerproblemen runt Malmens flygplats m.m.....	25
Anf. 61	Miljöminister ANNA LINDH (s).....	25
Anf. 62	MAGGI MIKAELSSON (v).....	25
Anf. 63	Miljöminister ANNA LINDH (s).....	26
Anf. 64	MAGGI MIKAELSSON (v).....	26
Anf. 65	Miljöminister ANNA LINDH (s).....	26
Anf. 66	MAGGI MIKAELSSON (v).....	26
Anf. 67	Miljöminister ANNA LINDH (s).....	27
Anf. 68	MAGGI MIKAELSSON (v).....	27
15 §	Svar på fråga 1994/95:284 om uppföljning av Riokonferensen.....	27
Anf. 69	Miljöminister ANNA LINDH (s).....	27
Anf. 70	LENNART DALÉUS (c).....	27
Anf. 71	Miljöminister ANNA LINDH (s).....	28
Anf. 72	LENNART DALÉUS (c).....	28
Anf. 73	Miljöminister ANNA LINDH (s).....	29
Anf. 74	LENNART DALÉUS (c).....	29
16 §	Svar på fråga 1994/95:250 om initiativrätt för regeringen i enskilda utlänningsärenden	29
Anf. 75	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	29
Anf. 76	GEORG ANDERSSON (s).....	30
Anf. 77	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	30
Anf. 78	GEORG ANDERSSON (s).....	30
Anf. 79	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	31
Anf. 80	GEORG ANDERSSON (s).....	31
17 §	Svar på fråga 1994/95:256 om asyl för homosexuella.....	31
Anf. 81	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	31
Anf. 82	BARBRO WESTERHOLM (fp).....	31
Anf. 83	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	32
Anf. 84	BARBRO WESTERHOLM (fp).....	32
18 §	Svar på frågorna 1994/95:262 och 269 om asylsökande judar från f.d. Sovjetunionen.....	32
Anf. 85	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	32
Anf. 86	MARIANNE ANDERSSON (c).....	33
Anf. 87	DAN ERICSSON (kds).....	33
Anf. 88	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	34
Anf. 89	MARIANNE ANDERSSON (c).....	35
Anf. 90	DAN ERICSSON (kds).....	35
Anf. 91	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	35
Anf. 92	MARIANNE ANDERSSON (c).....	36
Anf. 93	DAN ERICSSON (kds).....	36
Anf. 94	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	36

Anf. 95	MARIANNE ANDERSSON (c).....	37
Anf. 96	DAN ERICSSON (kds).....	37
Anf. 97	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	37
19 §	Svar på fråga 1994/95:263 om avvísning av asylsökande.....	38
Anf. 98	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	38
Anf. 99	EVA ZETTERBERG (v).....	38
Anf. 100	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	38
Anf. 101	EVA ZETTERBERG (v).....	39
20 §	Svar på fråga 1994/95:274 om flyktingbarn och FN:s barnkonvention	39
Anf. 102	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	39
Anf. 103	BARBRO WESTERHOLM (fp)	40
Anf. 104	Statsrådet LEIF BLOMBERG (s).....	40
Anf. 105	BARBRO WESTERHOLM (fp)	41
21 §	Svar på fråga 1994/95:272 om flyttning av statlig verksamhet m.m. från Östersund	41
Anf. 106	Statsrådet JAN NYGREN (s)	41
Anf. 107	RUNE BERGLUND (s)	42
Anf. 108	Statsrådet JAN NYGREN (s)	42
Anf. 109	RUNE BERGLUND (s)	43
22 §	Hänvisning av ärende till utskott.....	43
23 §	Bordläggning	43
24 §	Anmälan om interpellationer	44
	1994/95:57 av <i>Juan Fonseca</i> (s) till statsrådet Pierre Schori om lokaliseringen av biståndsmyndigheten.....	44
	1994/95:58 av <i>Eva Zetterberg</i> (v) till utrikesministern om Tjetjenien.....	44
25 §	Anmälan om fråga	44
	1994/95:286 av <i>Johan Lönnroth</i> (v) till statsministern om Näringslivsrådet.....	44
26 §	Kammaren åtskildes kl. 16.16.....	44